

ΕΤΟΣ Θ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III'

Ευαγγελική ἑτήσιος ἔκδοσις Ἐκδοτῆς Ἰ. Β. Ἐλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20 — Αἰ. ἀποφθαρτικῆ ἀρχαῖται ἀπὸ 1^{ης} Ἰανουαρίου ἐξέσται. Ἐκδοτῆς καὶ εἰς ἑτήσιος. — Γουρτίου Διευθ. Ἐπι τῆς λυμ. Πανεπιστημίου 39. 23 Νοεμβρίου 1884

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Α.

Τὸ μικρὸν ξενοδοχεῖον τοῦ ἀγαθοῦ κυρ Μανώλη ἦτον εἰς ἀναστάτωνιν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τοῦ Νοεμβρίου. Εἰς ἐκ τῶν τακτικῶν αὐτοῦ πελατῶν, ὁ Ἰωάννης Καλλιδης, ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ τῆς Νομικῆς μετ' ἐπαίνων παρέθετο τοῖς φίλοις τὸ εἰθισμένον γεῦμα. Οἱ συνδαιτυμόνες ἦσαν ὑπὲρ τοὺς δεκαπέντε, καθηριθμεῖτο δὲ μεταξύ αὐτῶν καὶ ὁ ξενοδόχος, προσκληθεὶς εἰς ἀμοιβὴν τῆς αὐταπαρνησίας αὐτοῦ, διότι εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων ἀνακηρύξει ὅτι τὴν ἑσπέραν αὐτὴν:

— Γιὰ χάρι τῶν παλληκαριῶν τὸ κλείνει τὸ μαγαζὶ καὶ τὰ κάνει ἐλα-θάλασσα.

Ὁ ρητινίτης ξανθὸς καὶ διαυγὴς ὡς ἀναλελυμένος χρυσοῦν ἐκυκλοφορεῖ ἀδρῶς καὶ ἐκ τῶν παρακαθημένων τινὲς εἶχον ἔλθῃ ἤδη εἰς τὸ κέφι. Ὑπὲρ πάντας δ' ἐφαίνετο μεθυσθεὶς ξανθὸς ἀμύσταξ νεανίας, ἀβρόσαρκος ὡς κόρη, ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἀσχημοτέραν ῥίνα. Ἠγέρθη κλονούμενος, προέτεινε τὸ ποτήριον πλῆρες, προσήλωσεν ἀτενωῶς τὸ βλέμμα εἰς τὴν ὀροφὴν καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα ὡς θέλων νὰ ὁμιλήσῃ· ἀλλ' ἡ φωνὴ του ἐπνίγετο ἐν τῇ ἀσυναρτήτῳ βοῇ τῶν καγχασμῶν καὶ τῶν ἄσματων. Τότε ὁ Ἰωάννης ἐπέβαλε σιωπὴν:

— Παιδιά, εἶπεν, ὁ ποιητὴς μας ἐμπνέεται, θ' ἀπαγγεῖλῃ ποίημα· ἡσυχία ν' ἀκούσωμε.

— Ἡσυχία, ἡσυχία! ἐκράζαν πάντες· καὶ ὁ θόρυβος διεκόπη ἐν ἁκαρεῖ.

— Εἰς ὕψιστον τῆς ἀγάπης μου, πού ἔχει μαλλιά χρυσά· σάν τὸ κρασί! εἶπε τραυλιζῶν ὁ νεανίας, καὶ ἐκένωσε μέχρι πυθμένους τὸ ποτήριον.

— Οὐρρά! ἀνεβόησαν πάντες ποδοκροτοῦντες καὶ συρίζοντες.

— Ἐρωτευμένος ὁ ποιητὴς! ὁ Λαμαρτινός μας;

— Κι' ἀπὸ πότε αὐτό;

— Ποιὰ εἶν' ἡ ξανθὴ αὐτή;

— Δὲν βαρεῖσαι; ἰδέα του εἶνε...

— Τώρα θὰ μάθωμε· ἐνοιά σας! εἶπεν ὁ Ἰωάννης, καὶ ἀποταθεὶς πρὸς τὸν ξανθὸν νέον, ὅστις ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν βεβαρημένην ἐκ τοῦ οἴνου:

— Μενέλαε, πῶς τὴν λένε ἐκείνη π' ἀγαπᾷς;

— Δὲν 'ξεύρω τὸνομά της, ἐψέλλισεν ἐκεῖνος.

Οἱ καγχασμοὶ ἐξερράγησαν ὡς βρονταί:

— Δὲν 'ξεύρει τὸνομά της!..

— Μὰ τότε πῶς τὴν ἐγνώρισες;

— Δὲν τὴν ἐγνώρισα!..

Νέοι καγχασμοὶ ὑπεδέχθησαν τὴν δευτέραν ἀπάντησιν καὶ ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ εἰς τῶν συνδαιτυμόνων συνέτριψε τὸ πινακίον του.

— Μὰ τότε πῶς τὴν ἀγάπησες; ἐπηρώτησε καὶ πάλιν ὁ Ἰωάννης, ἐκπληρῶν τὰ πρῶτά του ἀνακριτικὰ καθήκοντα ὡς νομικός.

— Τὴν εἶδα ὅσο φορὰς εἰς τὸν δρόμον... τὴν εἶδα χίλιας φορὰς εἰς τῶναιρό μου— τὴν ἀγαπῶ, τὴν ἀγαπῶ... Καὶ ἡ φωνὴ του ἐσβέσθη εἰς λυγμούς καὶ δάκρυα.

Οἱ παρακαθημένοι δὲν ἐγέλασαν πλέον. Τὰ δάκρυα καὶ ὅταν ἀκόμη εἶνε κίβδηλα δάκρυα μέθης, ἐμπνέουσι τὸν οἶκτον, ἐνθυμίζουσι τὴν ἀληθῆ λύπην. Ἄλλως τε τὸ μεσονύκτιον εἶχε παρελθῆ καὶ ἦτο καιρὸς ἵνα ἕκαστος ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια. Τὸν Μενέλαον ἀνέλαβε νὰ συνοδεύσῃ ὁ Ἰωάννης. Ἐκράτει δ' αὐτὸν καθ' ὁδὸν ἐστηριγμένον ἐπὶ τοῦ βραχιόνος του, διότι οἱ πόδες του δὲν ἔβαινον ἀσφαλῶς. Οὐδένα λόγον ἀντήλλαξαν ὁ νεανίας εἰς πάσας τὰς ἐρωτήσεις τοῦ φίλου του ἐτήρει ἀδιάλειπτον σιωπὴν. Μόνον ὅταν ἐφθασαν εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ὁ Ἰωάννης τῷ πύχηθη καλὴν νύκτα, ἐκεῖνος πάλιν ἀνελύθη εἰς δάκρυα ψελίζων.

— Τὴν ἀγαπῶ, τὴν ἀγαπῶ!..

Β.

Τῇ ἑπαύριον ὁ Ἰωάννης ἐξύπνησε λίαν πρῶτ' ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν λαμπροῦ ὄνειρου. Ὀνειρεύθη ὅτι διωρίζετο ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσεκαλεῖτο εἰς τὰ ἀνάκτορα ἵνα δώσῃ τὸν νενομισμένον ὄρκον. Ἄλλ' εὐρεθεὶς αἴφνης ἐν τῇ ἀπογοητεύσει τῆς πραγματικότητος δὲν ἠδυνήθη νὰ κλείσῃ πλέον τοὺς ὀφθαλμούς ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης καὶ ἐνδυθεὶς μετέβη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Μενέλαου, ἧτις δὲν ἦτο μακρὰν.

Ὁ Μενέλαος ἐκοιμᾶτο ἔτι, ἀλλ' ἀφυπνισθεὶς ἐκ τοῦ κρότου τῆς ἀνοίγεισθς θύρας ἀνεκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης.

— Καλὴ ἡμέρα, Μενέλαε, πῶς πέρασες;

— Ἄ, ἐσὺ εἶσαι Γιᾶγκο; κᾶτι πρῶτ' ἐξῶ;

— Ἦλθα νὰ ἰδῶ τί κάνεις σήμερα;
— Γιατί; ἤμην ἄρρωστος χθές;
— Δηλαδή δὲν ἦσουν καὶ τόσο καλά; ἀλλὰ δὲν τρέχεις κανένα κίνδυνον, αὐταῖς ἢ ἄρρωστιαις εἶνε πάντα περαστικαῖς;
— Δὲν ἠθροῦμαι τίποτε θὰ εἶχα πιῆ καὶ παραπάνω. Δὲν ξέρω κἀν πῶς εὐρέθηκα ἔς τὸ σπίτι μου.
— Δὲν ἠθροῦμαι οὔτε τί μᾶς εἶπες;
— Σὰς εἶπα τίποτε; ...
— ὦ, βέβαια μᾶς ἐξομολογήθηκες τὸν ἔρωτά σου ...
— Τι! Τι!... ἐφώνησεν ὁ Μενέλαος ἀνασκιρτῶν, σὰς εἶπα πῶς ἀγαπῶ; ...
— Καὶ μάλιστα μὴν ποῦ μήτε τὴν γνωρίζεις. Ὁ Μενέλαος ἀπέμεινεν ἄλλος ἐπὶ μικρόν, εἶτα δὲ προσεῖπε θλιβερώς μεδιῶν:
— Ἀνάθεμα τὸ κρασί, ποῦ κάνει γελοίους τοὺς ἀνθρώπους.
Ὁ Ἰωάννης συνεπάθει ἐγκαρδίως τὸν εὐαίσθητον καὶ βρωμῶδη αὐτὸν νέον, τὸν ὅποιον οἱ ἄλλοι σκιωπτικῶς ἀπεκάλουν ποιητὴν ἢ Λαμαρτίνον, διότι ἀπεστήθιζε στίχους τοῦ Λαμαρτίνου ἀντὶ ν' ἀποστηθίζῃ Νεαράς τοῦ Ἰουστινιανῶ. Τὸν ἐξετίμα δὲ ἰδίως διὰ τὴν ἀβρότητα καὶ εὐγένειαν τοῦ χαρακτῆρος καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ, ἥτις ἐξικνεῖτο ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὄχι μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄλλους νὰ νομίζῃ ἀνικάνους πρὸς πᾶσαν κακὴν ἢ ταπεινὴν πράξιν. Τὰς ἰδέας του περὶ μέλλοντος, τὰ οἰκογενειακά του, εἰς οὐδὲνα ἄλλον ἐνεπιστεύετο ὁ Ἰωάννης· ὁ Μενέλαος μόνος ἦτο ὁ ἀποθεματοφύλαξ αὐτοῦ, ἀσφαλῆς καὶ ἀδιάρρηκτος ὡς σιδηροῦν χρηματοκιβώτιον. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ζητήσῃ γνώμην τινὰ, μόνον πρὸς τὸν Μενέλαον ἀπετίετο· καὶ ἦτο βέβαιος ὅτι πάντοτε θὰ τὸν συνεβούλευεν, ἂν ὄχι τὸ συμφέρον, ἀλλὰ βεβαίως τὸ ὀρθόν καὶ τὸ πρέπον. Καὶ ἤδη τὸ γλυκύτερον μυστικόν του μόνον εἰς τὸν Μενέλαον εἶχεν ἀποκαλύψῃ ἦτο μεμνηστευμένος.

Πρὸ ἐνός ἔτους εἶχεν ἀγαπήσῃ ἐν Πάτραις, τῇ πατρίδι αὐτοῦ, κόρην οὐχὶ τόπον εὐμορφον ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, ἀλλὰ καλὴν, τόσο καλὴν. Ἡ κόρη δὲν ἔμεινεν ἀδιάφορος εἰς τὸ αἶσθημα τοῦ νεκροῦ τελειοφοίτου. Καὶ τέλος ἐδόθη λόγος, κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν φρασεολογίαν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ὁ ἄραβδὼν θὰ μείνῃ μυστικὸς μέχρις οὗ ὁ γαμβρὸς λάβῃ τὸ δίπλωμά του. Ὁ Ἰωάννης, ὅστις δὲν εἶχε τόσην κλίσιν εἰς τὰ νομικά, ἐνισχυθεὶς ὅμως ὑπὸ τοῦ ἔρωτος— ὅστις δύναται ν' ἀναδείξῃ καὶ νομομαθεὶς ἀκόμη ὅταν θελήσῃ— ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του ἐπὶ ὀκτῶ μῆνας καὶ ἐξῆλθε μόνον χθές τὴν ἑσπέραν, ὡς εἶδομεν, διδάκτωρ μετ' ἐπαίνων. Μετὰ δύο δ' ἡμέρας θ' ἀνεχώρει εἰς Πάτρας, ὅπου τὸν ἀνέμενεν, ἀντὶ παντὸς ἄλλου στεφάνου νίκης, ὁ γαμήλιος στέφανος.

Καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ φίλου του ἠτέ-

νιζε μετ' ἀνησυχίας τὴν ὥραν αὐτοῦ κεφαλὴν κεκλιμένην ἐπὶ τοῦ προσκεφάλου:
— Μενέλαε, ἔχεις, ἀλήθεια, κανένα μυστικὸν πόνον κρυμμένον ἔς τὴν καρδίαν σου; Ἡ χθελὴν ταραχὴ καὶ συγκίνησις, ἡ ὅποια δὲν ἦτον βέβαια μόνον ἀπὸ τοῦ ὀλίγου κρασι ὅπου ἔπιες· ἡ σημερινὴ σου ἀνησυχία, διότι μᾶς ἐξομολογήθηκες πῶς ἀγαπᾷς, αὐτὰ ὅλα μὲ κάμνουν νὰ ὑποπτεύω ὅτι καὶ ἔχεις καὶ κατὰ κρύβειν καὶ ἀπὸ μὲνα ἀκόμη.
— Αἶ, καὶ λοιπόν! εἶπεν ὁ νεανίας, καὶ ἐν νευρικῷ μορφασμῷ συνεπτώζε τὸ μέτωπον καὶ τὰς παρειάς, ἐνῶ πορφυροῦν χρῶμα ἐξωογόνησε τὴν μέχρι τούδε ὥραν αὐτοῦ ὄψιν, θὰ σοῦ τὸ εἰπῶ. Δύο χρόνους τὸ ἔχω τὸ μυστικόν μου κρυμμένον εἰς τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου, καὶ δὲν ἠθέλησα κανεὶς νὰ τὸ μάθῃ... οὔτε σὺ κἀν, ὁ μόνος μου ἀληθὴς φίλος, ὁ ἀδελφός μου. Μὴ μὲ εἰπῆς ἐγὼ στήν. Δὲν ἐκρυστα τὸ αἶσθημά μου ἀπὸ ἐγωϊσμῶν, ἀλλ' ἀπὸ ἐντροπῆν. Ναι, πράγματι· ἐκείνην τὴν ὅποιαν ἀγαπῶ δὲν τὴν γνωρίζω... οὔτε τ' ὄνομά της, οὔτε τὴν πατρίδα της... τίποτε, τίποτε. Μόνον τὴν εἶδα. Ἀντίκρισα τὰ μάτια της... καὶ ἔμεινα ἔξασφρα ὡς κεραυνόπληκτος. Κάτι τι ἐκλόνησε τὴν καρδίαν μου ὅταν νὰ ἤθελε νὰ τὴν ξεριζώσῃ, καὶ κάποια φωνὴ μούλεγε, γλυκειά, γλυκειά ὡς οὐράνιο τραγούδι: Νά, νὰ ἐκείνη ποῦ ἀγαπᾷς!... Ἀπὸ τὴν πρώτη αὐτῆ στιγμῆ δὲν ἦτον πλεῖα ξένη γὰρ μὲνα. Μοῦ ἐφαίνονταν ὅταν νὰ τὴν εἶχα γνωρίσῃ κάπου ἐν ἄλλῳ κόσμῳ καὶ τότε τὴν ξανάβλεπα πάλι ἐδῶ. Τὴν εἶδα ἀκόμη δύο, τρεῖς φορές καὶ δὲν τὴν ξαναεἶδα πλεῖα. Κάτι τι μοῦ λέγει πῶς οὔτε θὰ τὴν ξαναἰδῶ ποτέ, ποτέ, ποτέ!
Ἐκρυσσε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ἐστένναξε.
— Καυμένη Μενέλαε, εἶπεν ὁ Ἰωάννης συμπαθῶς, τί κακὸν πράγμα εἶνε ἡ εὐαίσθησις καὶ ἡ ἰσχυρὰ φαντασία, αὐτὰ τὰ δύο σὲ τυραννοῦν.
— ὦ ναι, ναι! Ὅταν κάποτε εἶμαι ἡσυχῶς οἰκτεῖρω ἐμαυτὸν, ἐντρέπομαι. Αἶ, λέγω, γιὰ μιὰ ἄγνωστη, γιὰ μιὰ γυναῖκα, ἡ ὅποια εἰς τὰ μάτια τοῦ ἄλλου κόσμου εἶνε τὸ πολὺ, πολὺ ἀδιάφορος, νὰ ὑποφέρω ἐγώ; Γιατί; γιατί ἐγώ αὐτὴν τὴν κατηραμένην καρδίαν μου! Καὶ τότε μοῦ ἔρχεται νὰ σχίσω τὰ στήθη μου, νὰ τὴν ξεσπᾶσω ἀρριζῶ καὶ νὰ τὴν βίξω εἰς τοὺς σκύλους, νὰ ἡσυχάσω. Νὰ ἤξευρες τί νύκτες περῶ!... Πολλὰς φορές ἔχω τὸν δυνάτοισ παλμούς ποῦ νομίζω πῶς θὰ σκάσουν τὰ στήθη μου. Καὶ κοντὰ ἔς αὐτοὺς ὁ λογισμὸς μου γυρίζει, γυρίζει καὶ ἀνεβαίνει μέσα ἔς ἕνα κόσμον γεμάτον ἀπὸ ἄστρα καταλαμπρὰ καὶ φλογισμένα, ποῦ μὲ φωτίζουν καὶ μὲ καίνε συγχρόνως· τόσο κοντὰ τοὺς φθάνω. Ἄν ἤμουν μουσικὸς, εἰς τὰς ὥρας μου αὐτὰς νομίζω πῶς θὰ ἠμποροῦσα ν' ἀναλύσω τὸν πόνον μου εἰς μελωδίας

θαυμασίας. Ἄν ἤμουν ποιητὴς θὰ ἔγραφα εἰς στίχους μαργαριταρένους τὸ μαρτύριόν μου... θὰ ἠμποροῦσα κἀν νὰ ξεθυμᾶνῶ. Ἀλλὰ δὲν εἶμαι τίποτε... ἀνίκανος, ἀμαθὴς, ἐλεεινός, γελοῖος.
Καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.
Ὁ Ἰωάννης τὸν ἐσφιζεν ἐν τῇ ἀγκάλῃ μετὰ τρυφερότητος μητρικῆς. Δὲν ἀπεπειράθη νὰ τὸν παρηγορήσῃ διὰ λόγων, ἀλλ' ἐκείνος αἰφνης ἀπεσπᾶσθη ἐκ τῶν χειρῶν του, κατῆλθε τῆς κλίνης καὶ ἠνώφεε τὸν ἠμικλειστον παράθυρον. Ὁ ἥλιος εἰσῆλθε θωπευτικώτατος.
— Τί ὥραία ἡμέρα χειμωνιάτικη... Κ' ἐγὼ σὲ πλήττω μὲ τὰς ἀνεσιαις μου καὶ τὰ παιδιαίσια δάκρυά μου. Θὰ ντυθῶ νὰ πάμε περιπατοῦν νὰ ἠλασθοῦμε λιγάκι, καὶ νὰ μιλήσωμε γιὰ τὰ δικά σου. Πότε φεύγεις λοιπόν;
— Μεθαύριον τὸ πρωῖ, ἂν θέλῃ ὁ Θεός.
— Φαντάζομαι τὴν χαρὰν τῆς Μαργαρίτας, ὅταν θὰ ἔλαβε τὸ τηλεγράφημά σου χθές βράδυ. Κοντεύω νὰ γείνω κακός... ἀρχίζω νὰ σὲ ζηλεύω γιὰ τὴν εὐτυχία σου.
— Ἄφησε τὰς Ἀθήνας ὀλίγας ἡμέρας κ' ἔλα μαζί μου καὶ σὺ. Θὰ σοῦ κάμῃ καλὸν τὸ ταξεῖδι καὶ θὰ ξεχάσῃς τὰ φαντασιώδη αὐτὰ βάσανά σου.
— Ὁχι, ὄχι! δὲν θέλω ν' ἀνακατώσω εἰς τὴν εὐτυχία σου τὴν ἰδική μου δυστυχία ποτέ!
Εἶχεν ἤδη ἐνδυθῆ· ἔλαβε τὸν πῖλον καὶ τὴν βάρβον του καὶ ἐξῆλθε μετὰ τοῦ Ἰωάννου. Ἄνευ οὐδεμιᾶς συνεννοήσεως διητυθύνθησαν πρὸς τὸ Σταδίων· ἐκεῖ ἦτο ὁ συνήθης καὶ φίλτατος περίπατος αὐτῶν.
Γ'.
Ὁ Ἰανουάριος, ὁ λευκογένειος αὐτὸς γέρον τῶν ἡμερολογίων, εἶχε καταστήσῃ τὰς Ἀθήνας λευκὰς ὅπως τὰ γένειά του διὰ σπιθαμιαίου στρώματος χιόνος. Εὐτυχεῖς ὅσοι εἶχον πλήρη τὴν ἀποθήκην τῶν καυσοξύλων, καλὴν ἐστίν καὶ οὐδεμίαν ἐργασίαν, ἥτις ν' ἀναγκάζῃ αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσιν.
Ὁ Μενέλαος κατὰ τὸ τρίτον μόνον εὐτυχῆς ἔμεινε κεκλεισμένος ἐν τῷ ψυχρῷ δωματίῳ του. Ἐκᾶθτο πλησίον τοῦ παραθύρου, ὅτε μὲν ὑψῶν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν μολυβδίνον οὐρανόν, ὅτε δὲ προσηλούμενος ὦραν πολλὴν ἐπὶ τῶν Ποιητικῶν μελετῶν τοῦ Λαμαρτίνου, ἄς ἐκράται ἐπὶ τῶν γονάτων του. Μολοντός δὲ εἶχε περιβληθῆ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διπλᾶ καὶ τριπλᾶ ἐνδύματα, ἀλλὰ τὸ χιονῶδες ψῦχος εἰσεχώρει εἰς τὸ δωμάτιόν του τὸ ἐστερημένον πυρᾶς, καὶ ὁ ἀτυχὴς νεανίας βιγῶν, πολλάκις ἠναγνάζετο νὰ καταλίπῃ τὴν παρὰ τὸ παράθυρον θέσιν, ἵνα περιπατήσῃ γοργῶς ἐπὶ τινὰ λεπτά κατὰ μῆκος τοῦ δωματίου προστριβῶν καὶ ἐμφυσῶν τὰς ἐψυγμένας χεῖρας αὐτοῦ.
Ἦτο σχεδὸν μεσημβρία, ὅτε ἐκρούσθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου του καὶ ἐγερθεὶς ἔσπευσε ν' ἀνοίξῃ.

Περιβεβλημένος τὸν κηρωτὸν αὐτοῦ μανδύαν εἰσῆλθεν ὁ γραμματοκομιστής.
— Γράμμα συστημένον, εἶπε καὶ ἔτεινε τὸν φάκελλον ἅμα καὶ τὸ βιβλίον τῆς παραλαβῆς πρὸς τὸν Μενέλαον.
Ἐραψεν ἐκείνος ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ταχυδρομικῆς σφραγίδος, ἥτις ἔφερε τὸ ὄνομα Πάτραι, ὑπέγραψε καὶ, ἅμα ἀπῆλθεν ὁ γραμματοκομιστής, ἔσπευσε εἰς τὴν παρὰ τὸ παράθυρον θέσιν του, ἀποσφραγίζων τὸν βαρὺν καὶ σκληρὸν φάκελλον. Ἰπέθετε τί περιείχετο ἐντός. Ὁ Ἰωάννης τῷ εἶχεν ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ τῷ στείλῃ προσεχῶς τὴν φωτογραφίαν τῆς μνηστῆς του. Ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας κατέσχισε καὶ τὸν φάκελλον καὶ μέρος τῆς ἐντός αὐτοῦ ἐπιστολῆς. Ἡ φωτογραφία ἀπεκαλύφθη—ἀλλὰ συγχρόνως κραυγὴ τῆς ὄξεια, σπαρακτικῆ, ἐξέφυγεν ἐκ τῶν χειλέων τοῦ νεανίου.
— Αὐτὴ, αὐτὴ!... ἐφέλλισε τρίζων τοὺς ὀδόντας, καὶ κατέπεσεν ἀσπαιρῶν ἐπὶ τοῦ δαπέδου.
Οἱ παροικούντες σπουδασταὶ ἐντρομοὶ ἐκ τῆς κραυγῆς ἐκείνης, ἥτις συνετάραξεν ὀλόκληρον τὴν σαθρὰν οἰκίαν, ἔσπευσαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Μενέλαου· εὗρον δ' αὐτὸν ἄπνουν ἤδη, ἐκτάδην κείμενον ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ κρατοῦντα ἐπὶ τῆς καρδιᾶς τὴν φωτογραφίαν τῆς Μαργαρίτας, συντεθλιμμένην, κατεστραμμένην ἐκ τοῦ σπασμωδικοῦ συσφιγματος τῶν δακτύλων.
Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι αὐτῶν ὅπως ἀναζωογονήσωσι τὸν νέον ἀπέθησαν μάταιαι· διακεκριμένος δ' ἰατρός προσκληθεὶς παραχρῆμα ἐβεβαίωσε ὅτι ἦτο νεκρός, ἀποθανὼν ἐκ νοσήματος καρδιακοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου φαίνεται ὅτι ἔπασχε πρὸ χρόνου.
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

ΑΙ ΜΙΚΡΑΙ ΑΔΕΛΦΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΡΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Maxime Du Camp)

Ἀπieroῦται τῷ θεραπευτηρίῳ • Ὁ Εὐαγγελισμὸς •

Β'. ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.

Πολλοὶ τῶν δυστυχῶν τούτων ἀποκλείονται πάσης ἐργασίας, γενόμενοι καλίμπαιδες καὶ μόλις ἐνοσοῦντες ἰδέαν τινὰ ἀπλήν, μόλις δυνάμενοι νὰ ἐκφράσωσιν ἐπιθυμίαν, διότι δυσκόλως ἀρθροῦσι λέξεις τινὰς ἀσυναρτήτους. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ των δὲν ἔχουσι βλέμμα, ἐφθασαν εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα τῆς ἀνθρωπίνης κλίμακος. Ἄλλοι κατέδρασαν ἐπὶ κατώτερον καὶ περιέπεσαν εἰς βίον κτηνώδη. Δέον νὰ ἐπιμελῶνται αὐτῶν καὶ νὰ ἀλλάσσωσιν αὐτοὺς ὡς μικρὰ παιδία, καθόσον οὐδενὸς ἔχουσι πλέον συνείδησιν, οὐδ' αὐτῶν τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν. Εἶνε δὲ συνηγμένοι εἰς αἴθουσαν ἰδιαιτέραν πλησίον τοῦ θεραπευτηρίου— ὅπερ ἄστοπον— καὶ ζῶσιν ἢ μάλλον συντηροῦνται ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψίν ἀδελφῆς, ἥτις πολλάκις βεβαίως μετὰ πόθου ἀνεμνήσθη τῆς ἐποχῆς, ὅτε νέα οὖσα καὶ τὸ ποίμνιον αὐτῆς βόσκουσα, ἀνέπνεεν ἐλευθέρως τὸν καθαρὸν ἀέρα τῶν ἀγρῶν. Καὶ

καίονται μὲν θυμιάμα, ἀλλ' ἡ νευρωδῆς δόμη μόλις μετρίζεται. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτους παράλυτοι, τυφλοὶ, δυστυχεῖς πάσχοντες ἐξ ἐπιληψίας, παράφρονες, οὗς κρατοῦσιν ἐνδὼς εἶνε ἀκίνητοι, ὡσεὶ τὰ ἀνθρώπινα θεία ἐπεσωρεύθησαν ἐκεῖ, ὅπως ἐμπνεύσωσι μετρίφροσύνην τινὰ εἰς τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου. Δεῖνὰ ἀφ' ἐνὸς μὲν σωματικά, τὰ ὅποια βλέπομεν καὶ ψηλαζόμεν καὶ συγκινοῦμεθα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠθικά, τὰ ὅποια ἀγρόμενοι μαντεύομεν. Βεβαίως τὸ ἱδρυμα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν ἀπόρων εἶνε λιμὴν σωτηρίας καὶ καταφύγιον, ἀλλὰ διὰ τίνων ὑφάλλων καὶ μετὰ πόσας τρικυμίας εἰσέρχονται εἰς αὐτόν; Ἐκεῖ ἐξοκίλλουσι ὑπάρχει, οἷας ἀδυνατοῦσι νὰ ἐπινοήσωσιν οἱ ἐφευρετικώτεροι τῶν μυθιστοριογράφων. Ἐάν ἕκαστος διηγείτο τὴν ἑαυτοῦ ἱστορίαν, ἠθέλωμεν θαυμάσει τὸ πλῆθος τῶν συμφορῶν καὶ τῶν κακιῶν, αἵτινες ἐπιβαρύνουσι τὸν ἀνθρώπον. Πόθεν ὠρμήθησαν οἱ τριαιώποροι οὗτοι ὑπότροφοι; ποῖαν ὁδὸν διήλυσαν; εἰς ποῖους σταθμούς ἀνεπαύθησαν; ἐκ τίνων βαρῶν ἐξήχθησαν πρὶν ἢ γείνωσι δεκτοὶ εἰς τὴν φιλοξενον οἰκίαν; Δὲν κοινολογοῦσιν εὐκόλως τὸ περὶ τούτων ἀπόρητον. Αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ γινώσκουσι αὐτὰ, ἀλλὰ σιωποῦσι, ἐάν δὲ μοὶ ἐγένετο ἐμπιστευτικὴ τις ἀνακρίνωσις, δὲν δύναμαι νὰ μεταδώσω αὐτὴν. Ἰερεὺς τις μοὶ ἔλεγε περὶ τῶν γερόντων ὀμιλῶν « Ἐπανέρχονται ταχέως εἰς τὰ καλὰ κτήνηματα ». — Ἐπανέρχονται ἀρά γε; Δὲν πιστεύω οἱ πλείστοι πρῶτον ἤδη ἔρχονται εἰς αὐτὰ. Ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι εἶχον περνοῦσαν τινὰ καὶ ἔζησαν τὸν βίον τοῦ σπυροῦ τινὰς ἠγαγὼν εἰς τὴν πενίαν ἐπαγγεῖμα κινῶς ἐκλεχθῆν καὶ κακῶς ἐξασκηθῆν ἄλλοι διήλθον διὰ τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς εἰρκτῆς, ἄλλοι πάλιν, ἀτυχεῖς καὶ ἀπροσπτεύτοι, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸν τῆς ζωῆς ἀγῶνα καὶ ἠττήθησαν ἐν αὐτῷ. Πολλοὶ πρᾶξωρήσαντες τὴν μικρὰν αὐτῶν περιουσίαν εἰς τὰ τέκνα τῶν, ὑπέστησαν παρ' αὐτῶν αἰκισμούς, καὶ ἐκδιωχθέντες ἠναγκάσθησαν νὰ ζητῶσιν ἐλεημοσύνην. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλοι, οὗς οὐδεὶς νόμος ἠδυνήθη νὰ δαμάσῃ, οὐδὲν ἐπαγγεῖμα νὰ ἠγαλιώσῃ καὶ οἵτινες, ὅμοιοι πρὸς τινὰ μεταβατικά πτηνά, ὑπῆκουσαν εἰς τὸ ἀήτητον τῆς φύσεως αὐτῶν ὀρμήφυτον τούτους ἀδυνάτουσι νὰ κρατήσωσι. Καὶ προσπαθοῦσι μὲν νὰ μείνωσι, νὰ συνειθίσωσιν εἰς ζωὴν τακτικὴν, νὰ υποβάλλωσι τὴν ἀδάμαστον ἀνεξαρτησίαν τῶν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐν κινήσει βίου, ἀλλ' εἰς μάτην. Δύναμις τις ἀγνωστὸς ἄγει αὐτοὺς ἔξω καὶ κατακλίνονται ὑπὸ τὰς γερῶνας, εἰσέρχονται λάθρα εἰς ἀσβεστοκαμίνοους, κοιμῶνται εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ τῶν ὄχρωματῶν, ἐνίοτε δὲ σὺλ κλιμάκωνται, ὀδηγῶνται εἰς τὴν ἀπυνημίαν καὶ στέλλονται εἰς δημόσια τι ἀσυλον, ἀλλὰ μὴ δύναμενοι οὐδ' ἐκεῖ νὰ μείνωσι, δραπέτευουσι καὶ ἐπανατρέφουσιν εἰς τὴν προσφιλεῖ αὐτοῖς ἀλητείαν, ἕως οὗ καταλάβῃ αὐτοὺς ὁ θάνατος ἐπὶ τοῦ χειλοῦς χάνδακός τιος, ἐπὶ τοῦ κροβάτου τοῦ νοσοκομείου ἢ εἰς τὸ καλλίον τῆς εἰρκτῆς.

Τῶν γυναικῶν ὁ βίος δὲν ὑπερέχει κατὰ περιπετείας. Πολλὰ αὐτῶν ἔζησαν ἡμέρας δόξης καὶ ἤκουσαν τοὺς φοιτητὰς χειροκροτοῦντας βακχικὸν τι ῥῆμα ἐπιτυχῶς ἐκτελοῦσθαι ἢ ὀρχητικῶν ἄθλων ἡμίστα σιμνοπρεπῆ. Αὐταὶ εὐκόλως ἀνιχνωρίζονται, καίτοι ἔχουσι ρυτίδας καὶ κόμην λευκὴν καὶ τὴν τοῦ

ἐσχάτου γῆρατος ἐν γένει παρακλήν, καθότι ἐν τῇ στάσει αὐτῶν, ἐν τῷ λοξῷ τοῦ βλέμματός, ἐν τῷ ἀναίδει τῆς θύσεως, διετηρήσαν τι τὸ ἀνακινησάμενον τὰς ἀρχαίας προκλήσεις, ὡς κενὴ τις καὶ τεθραυσμένη φιάλη διατρεῖ τὸ ἀρωμα τοῦ μύρου, τὸ ὅποτον περιέκλειεν. Ἐκ τῆς ἐξογκώσεως τῶν τενόντων τοῦ λαιμοῦ διακρίνονται ὅσα ἐσυράν ποτε τὴν ἀμαξίαν τῆς λαχανοπώλειδος, αἱ δὲ ἔγγαλοι, ἐκ τοῦ χρυσοῦ δακτυλίου τοῦ λάμποντος ἐπὶ τοῦ δακτύλου τῶν. Ὅσον πτωχὴ, ὅσον πειναλέα καὶ ἂν ἡ γυνὴ τις, δὲν ὑπάρχει παράδειγμα τοῦ νὰ ἐνεχυρίασε τὸν νομικὸν τῆς δακτύλιον, τὸν ὁρατὸν τοῦτον μάρτυρα τῆς νομιμότητος τοῦ βίου τῆς, οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ὄραν τῆς μεγίστης στενοχωρίας. Τοῦτο εἶνε γνωστὸν εἰς τὸ ἐνεχυροδανειστήριον (Mont de piété). Αἱ γυναῖκες εἶνε μᾶλλον δυσδοίχητοι τῶν ἀνδρῶν οὗτοι, ἐκ τῶς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, εἶνε ἤπιοι καὶ μετὰ ἀσθεσμοῦ ὑπεῖκουσι εἰς τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τὴν μητρότητα. Αἱ γυναῖκες, μᾶλλον νευρική, βασιανίζομεναι δὲ ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων τῶν καυχώμεναι ἐπὶ τῷ παρελθόντι βίῳ, ὃν παραδόξως πῶς μεγαθύνοισι, πρὸς δὲ μὴ ὑφιστάμεναι ὡς οἱ ἄνδρες τὴν τοῦ ἐτέρου φύλου ἐπιρροήν, ἀπειθοῦσιν ἐνίοτε, μεμψιμορροῦσι, κλαίουσιν καὶ καταρώνονται τὴν τύχην. Διὰ τρόπον καλοῦ τὰς καθυρυχάζουσιν, ἀλλ' ἐνίοτε δὲν καταρτοῦσι νὰ τὰς καταπραΰνωσιν εἰμὴ μόνον διὰ προσθέτου κυάθου καρέ. Εἰς τὸ δέλεαρ τοῦτο οὐδεμία ἀνίσταται ὄργη.

Αἱ Ἀδελφαὶ καλοῦσι τοὺς εὐπειθεῖς τούτους ὑπότροφους καὶ τὰς ἀπειθεῖς ὑπότροφους « καλοὺς μικροὺς γέροντας » καὶ « καλὰς μικρὰς γραιάς » αἱ ἴδιαι κληθῶνται « καλὰ μικρὰ ἀδελφαί », ἡ δὲ ἠγουμένη « καλὴ μικρὰ μήτηρ ». Πάντες εἶνε καλοὶ καὶ μικροί. Αἱ κριτικῶδες μὲν αὐταὶ ἀλλὰ συγκινητικὴ ἐπικλήσεις ἀποδεικνύουσι πόσον ἡ πειθαρχία εἶνε μαλακὴ καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀδυναμίαν τῶν διοικουμένων. Ἐνίοτε αἱ ἀδελφαὶ ἀποστρέφουσι τὴν κεφαλήν, ἐνὰ μὴ ἴδωσι καὶ μὴ ἀναγκασθῶσι νὰ ἐπιπλήξωσι. Δις τῆς ἐβδομάδος αἱ θύραι ἀνοίγονται καὶ οἱ ὑπότροφοι ἔχουσι ἄδειαν ἐξέρου ἀπὸ τῆς πρωῆς μέχρι τῆς ὅ τῆς ἑσπέρας. Πολλὰκις εἰς τῶν καλῶν μικρῶν γερόντων ἢ μίαν τῶν καλῶν μικρῶν γραιῶν ἐπανέρχονται τραυλίζοντες καὶ ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς λαμπροὺς καὶ τὸ βάδισμα ἀδέξιον. Αἱ Ἀδελφαὶ προσποιῶνται ὅτι δὲν παρατηροῦσι τὸ τοιοῦτον. « Τόσον εὐκόλως μεθύσκονται! » μοὶ ἔλεγε μίαν ἠγουμένην. Ἀλλ' ἐάν ἐπὶ τῆς κλίμακος ἢ ἐν τῷ ὑπνωτηρίῳ ἀγλινῶσι τις τοῦ κατῆλειου ἐκδηλωθῆ δι' ἀσματος ἀσέβην ἢ δι' ἀπρεπῆς χειρνομίας, ἢ Μικρὰ Ἀδελφὴ ἐπεμβαίνει καὶ τιμωρεῖ τὸν πταίσαντα διὰ στερήσεως ἐξόδου. Αὕτη δὲ εἶνε ἡ μεγίστη ποινή καὶ σπανίως ἐπιβάλλεται. Εἰς τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα ὄντα μίαν ὑπολείπεται εὐχαρίστησις, ἢ τοῦ παρελθόντος λήθη. Ὁ αἶνος συντελεῖ εἰς ταῦτα, διὸ καὶ δὲν ἐλέγχονται αὐστηρῶς ἐν μὴ συμβῆ κινδάλον. Ἐπὶ ἀκρατεῖα κατηγοροῦμενοι ἀπολογουνται λέγοντες « Εἴμην ὀλίγον σ τὸ κ ἐφ ἰ καὶ μὲ ἐπιπλήττον ὡς ἂν νὰ ἡ μου σ του π ἰ ». Αἱ λεπτολόγοι αὐταὶ διακρίσεις ἐμβάλλουσιν εἰς ἀμνησίαν τὰς Μικρὰς Ἀδελφάς. Ἴνα ὡς βέβαιον ὅτι δὲν πράττουσιν ἀδικήμα, συμβουλεύθησαν τὸν γενικὸν ἠγούμενον ἀδδᾶν Le Pailleur, ἐρωτήσασαι αὐτόν « Πῶς δύνανται νὰ

διακρίνωσι μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἀνθρωπῶς τις εἶνε εἰς κατάστασιν μέλης; » Ὁ ἀδδᾶ ἀπήντησεν ὅτι « ὅταν καλὸς τις μικρὸς γέρον δὲν δύναται νὰ διακρίνη ὄνον ἀπὸ ἀμάξης χόρτου συρομένης ὑπὸ τσοσάρων ἴππων, δύναμεθα νὰ συμπερανῶμεν ὅτι ἐπιεν ὑπὲρ τὸ δέον. . . » Εἶνε δύσκολον νὰ ἔχη τις μαζικῶς ἐπιεικίαν.

Ἐν τοῖς καταστήμασι τὰ φύλα εἶνε κεχωρισμένα, καὶ ὑπάρχει τμήμα τῶν ἀνδρῶν καὶ τμήμα τῶν γυναικῶν. Βλέποντες τοὺς ὑπότροφους, χάριν τῶν ὁπίων τοιαῦτα λαμβάνονται προφυλακτικὰ μέτρα, τὴν κατάπτωσιν τῶν, τὴν σωματικὴν παραμόρφωσιν, τὴν ἀδυναμίαν, ἀκούτες μειδιῶμεν, καὶ ὅμως φάνεται ὅτι εἶνε ἀπαράτητα. Οἱ συνεζευγμένοι ὑπάρχουσι τοιοῦτοι πρὸς τὰς Μικραὶ Ἀδελφάς — δύνανται νὰ συνελθῶσι πρὸς σιγῆν τὴν ἐσπέραν μετὰ τὸ δεῖπνον. Ἀλλ' ὡς δὲ ὀμιλοῦσι πρὸς ἀλλήλους οἱ ὑπότροφοι ἀμωτέρων τῶν φύλων μετὰ τινος ἐπισημότητος. Οἱ γέροντες λέγουσι « αἱ κυριαί », αἱ γραιαὶ λέγουσι « οἱ κύριοι ». Ὅταν κατὰ τύχην συναντῶνται εἰς τινὰ διοδὸν ἢ ἐν τῷ κήπῳ, ἀνταλλάσσουσι χαιρετισμούς, καὶ ὑποκλίσεις. « Τί νὰ σᾶς εἶπω, κύριε πρέδρε, » ἔλεγε ὄδηγοντούτης γέρων, ὃν εἶδον εἰς τὸ κρατητήριον τῆς ἀστυνομίας « ἡ καρδιά δὲν γηράσκει ». Ἐκάστη λοιπὸν οἰκία διαίρεται εἰς δύο διακεκριμένα τμήματα καὶ ἰδιαιτέρως αἰθούσας, ἐστιατόρια, ὑπνωτήρια καὶ θεραπευτήρια διὰ τοὺς ἀνδρας καὶ διὰ τὰς γυναῖκας. Εἰς τὰ εὐρύχωρα καταστήματα οἱ ἄνδρες ἔχουσι καὶ κληματα, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ κῆποι δὲν εἶνε κοινοὶ. Οἱ ἄνδρες ἔχουσι ἴδιον κηπάριον, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ γυναῖκες συνέρχονται δὲ μόνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅπου καὶ ἐκίστην πρῶτον γίνεται λειτουργία. Οἱ ὑπότροφοι φάλλουσι δῆθεν αὐτῶν πράγματι τὴν φελλίζουσι ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ τὰ φύλα εἶνε κεχωρισμένα, οἱ ἄνδρες ἴστανται ἀφ' ἐνός, αἱ δὲ γυναῖκες ἀφ' ἑτέρου. Εἰς τὸν νάρθηκα, συγκοινωνοῦντα ἡμέσως μετὰ τοῦ θεραπευτηρίου, κλιθῶσι τὰς ἑδρας τῶν παραλύτων καὶ τῶν παλιμπαιδῶν, οἵτινες παρευρίσκονται οὕτω εἰς τὴν λειτουργίαν.

Ἡ ἠγουμένη εἶνε κυρία ἐν τῷ καταστήματι, τὸ ὅποτον διοικεῖ, ὡς ὁ πλοῖαρχος ἐπὶ τοῦ πλοίου, τὸ ὅποτον κυβερνᾷ. Δέχεται ἢ ἀποποιεῖται τὰς περὶ εἰσχωγῆς αἰτήσεις, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει μόνην τὴν σωματικὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἐνδειαν τῶν αἰτούντων, πρὸς δὲ καὶ τὰς κενὰς θέσεις.

Αἱ θέσεις εἶνε ὀλίγαι, ἀληθῶς εἰπεῖν δὲ ὑπάρχουσι τὰ καταστήματα εἶνε πλήρη, κροῦνται δὲ νοχθιμερὸν αἱ θύραι αὐτῶν διὰ μίαν θέσιν κενὴν παρουσιάζονται πενήκοντα ἄποροι, πολλοὶ δὲ εἶνε ἐκεῖνοι, οὗς δὲν ἠδυνήθησαν εἰσεῖν νὰ δεχθῶσι, ἀλλὰ θὰ προσλάβωσιν ἅμα κενουμένης κλίνης τινός. Ὅπως δεχθῶσιν αὐτοὺς, οὐδὲν ἀπαιτοῦσιν ἐκτὸς μόνον νὰ εἶνε γέροντες καὶ ἀνικανοὶ νὰ πορισθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἀγνοοῦσι τὸν νόμον τῆς 24 βενδεμιαρίου ἔτους 6', τὸν ὀρίζοντα ἐξήμηνον διαμνην εἰς τοὺς ἀπόρους, ὅπως ἀποκτήσωσι δικαίωμα συνδρομῆς, δὲν υποβάλλουσιν αὐτοὺς εἰς ἐξέτασιν, ὡς πράττει πρὸς ἀσφαλείαν τῆς ἡ δημοσίας ἀγαθοεργίας, προσπαθοῦσι δὲ νὰ δέχωνται πρῶτον τοὺς πένητας, καὶ ἐπειτα νὰ μεριμνῶσι περὶ τῆς κατοικίας αὐτῶν. Δὲν ἐξετάζουσι δὲ οὐδὲ τὴν ἐθνικότητα τῶν ζητούντων καταφύγιον.

Ἐν τῇ κοινῇ αἰθούσῃ ἐνός τῶν ἐν Παρισίοις καταστημάτων εἶδον πρεσβυτικὰ συνεσπειρωμένην παρὴ τὴν θερμάστραν. Ἦτο Γερμανίς, οὐτε λέξιν τῆς γαλλικῆς ἐνοουστῆ. Ὁ μὲν μικρὸν αὐτῆς Ἰταλίς μύωψ, τυφλὴ σχεδόν, στρεβλομένη ἐπὶ τοῦ παραθύρου, προσεπάθει νὰ ῥάψῃ καὶ ἔφερε τὴν βελόνην τῶσον ἐγγύς τοῦ προσώπου τῆς, ὡστε ἀναπάντα στιγμὴν ἐκένετ τὴν βίνα τῆς. Ἐλεγε « a c c i d e n t e ! » καὶ ἐξηκολούθει. Ἠδυνάμην νὰ προβῶ καὶ περικτέρω, ἐν ἠθέλον νὰ θίξω τὸ περὶ θρησκείας ζήτημα, νὰ ἀποκαλύψω δὲ ἴσως παράδοξα πράγματα. Ἐπι μᾶλλον ἢ ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγαθοεργία ὀρεῖται νὰ ἔχη δεδωμένους τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὰ καταστήματα ταῦτα εἶνε ἠσυχώτατα. Αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ μόνον ζητοῦσι δικαίωμα τὸ ἀγαθοεργεῖν, οἱ ὑπότροφοι δὲ τὸ ἀποθνήσκον ἐν εἰρήνῃ. Ἐνίοτε ὅμως οἱ πρεσβυτικὰ ταρασσονται καὶ προσπαθοῦσι ν' ἀνεύρωσιν εὐκαμψίαν τινὰ. Τὴν 16 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου, ἐπισκεφθεὶς ἐν τῶν καταστημάτων τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν, εἶρον αὐτὸ πλῆρες θορύβου. Ἠρχόμην ἐν ἀγνοίᾳ μου κατ' ἣν ἡμέραν εἰρτάζον τὴν ἐορτὴν τῆς ἠγουμένης, παρῆσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων καταστημάτων αἱ ἠγούμεναι ἐν οἰκογενειακῇ ἐμνηύρει. Πάντες ἦσαν εὐθυμοὶ. Εἰσῆλθον εἰς τὸ ἐστιατόριον τῶν ἀνδρῶν ὅπου τὸ γεῦμα ἐτελείετο, πλουσίως παρατεθέν. Εἰς ἕκαστον ὑπότροφον εἶχε δοθῆ δάκτυλος οἴνου, κιάθος καρέ μαίρου, πορτογάλλιον καὶ γλύκισμα. Οἱ τοῖχοι ἦσαν κεκοιμημένοι, πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς Παρθένου ἔλαμπον φῶτα καὶ ἐκρέματο στέφανοι ἐξ ἀνθέων. Ἡ ἠγουμένη νῆ ἐπι, μικρὰ, καθαρά, ζωηρά, προδήλως χαίρουσα ἐπὶ τῇ χαρᾷ τῶν προβεβηκότων τέκνων τῆς, ἐκάθητο ἐπὶ ἑδρας κεκαλυμμένης διὰ λευκοῦ καλύμματος. Ἐπὶ τῆς κλυπτρας τῆς ὁ πρεσβύτερος τῶν ὑπότροφων εἶχε καταθέσει στέφανον ἐξ ἀνθέων. Ἐῖρον τις ὁ μέτρων ὕψους, οὐχ ἦττον δὲ προσαγορευόμενος καὶ αὐτὸς « καλὸς μικρὸς γέρον », κρατῶν ἔξωλον σαρόθρου βεδαμμένον δι' ἐρυθροῦ καὶ κίανου χρωματός, ἐξετέλει χρῆν ἀρχιτυμπαριστοῦ καὶ διηύθυνε τὴν ὀρχήστραν, καθότι ὑπῆρχεν ὀρχήστρα ἀποτελούμενη ἐξ ἐνός τριγώνου, ἐνός τυμπανίου, δύο τυμπανῶν καὶ μίαν βαρβίτου κρουομένης παρ' ἀνδρός, οὗ τὸ ὄνομα ἠθελε μεγάλως ἐκπλήξει τοὺς ποτὲ συντρόφους του. Ἐψάλλον δὲ στροφὰς καταλλήλους τῇ περιστάσει, κρουομένης σφυδᾶ τῆς βαρβίτου καὶ τῶν λοιπῶν ὀργάνων. Μεθ' ἐκάστην στροφήν, τὰ τύμπανα θορυβιδῶς ἐτυμπάνιζον. Οἱ στίχοι δὲ ἦσαν κακοὶ γέροντες ποιητῆς εἰς πενίαν περιπέσων κατὰ τὸ εἰωθῶς, εἶχε συνθέσει αὐτοὺς διὰ τὴν παρούσαν περίστασιν.

ὑποθέτω ὅτι κατὰ τὰς ἐορτὰς εἰς ἕκαστον τῶν 217 καταστημάτων τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν ἀπόρων ὕμνουσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀδδᾶ Le Pailleur. Εἶκοσι χιλιάδες πτωχοὶ ὀρεῖλουσιν αὐτῷ ἀσυλον, δίκαιον εἶνε ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν ν' ἀνέρχεται μέχρι αὐτοῦ. Ἀπὸ ἑπαισιν ἄδοντες, ἐχόρευσαν ἠχοῦστων τῶν τυμπανῶν εἰς τετραγώνου, κατ' ὃν δόξα ἢ τρεῖς γέροντες μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρτίποδες ἐπεδείκνυτο εὐκνησίαν, ἐφ' ἣ ἐφαινοντο εἰς ἄκρον ὑπερήφανοι. Εἰς ἐξ αὐτῶν ἐκράυαζεν ὀρχούμενος « εἴμην ἐγδοῦκοντα δύο ἐτῶν. » Ἠχοῦστων τῶν τυμπανῶν καὶ τῆς βαρβίτου μετέβησαν εἰς τὸ τμήμα τῶν γυναικῶν. Αἱ γραιαὶ εἶχον ἐνδοθῆ τὰ τῆς κυριακῆς στολίδια καὶ

περιέμενον τὴν ἡγουμένην εἰς τὸ ἐστιατόριον αὐτῶν. Καὶ αὐταὶ δὲ ἔψαλλον. Γραϊά τις ἰσχνὴ ἔχρυσουσε χειρονομουσα χορὸν τινὰ τῆς Ὠδέρνης, ὃν ἐρρυθμίσειε διὰ φωνῆς ὀξείας, ἄσμα δὴθεν ἄδουσα, ἀλλὰ γυναῖκες ἐχόρευσαν κλίνουσαι μετὰ προσποιήσεως τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπιτετηθευμένως μειδιῶσαι. Τὰ τύμπαν ἐξηκολούθουν. Ὁ ἦχος αὐτῶν ἐξηρέθιζε τὰ νεῦρα τῶν πτωγῶν πρεσβυτέρων. Μία ἐξ αὐτῶν σημαίνουσα τὸν βυθὸν διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν βραχιόνων ἐπανελάμβανε πλάγν, πλάγν, πλάγν! κατὰ τὸ μέλος τῆς ἀποχωρήσεως οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἐλαμπον, τὰ χεῖλη τῆς ἦσαν ὑγρά, διεσείετο δὲ ὑπὸ ἐσωτερικῆς τρέπον τινὰ ταραχῆς καὶ ἐφαίνετο ἔξω ἑαυτῆς, ὡσεὶ ὁ συνταράττων αὐτὴν ἐρρυθμὸς κρότος ἔχεν ἐξοχίαν νεανικῆς ἀναμνήσεως σφοδρῆς χαρᾶς καὶ ἀπολαύσεως. Πάντες οἱ ὑπότροφοι διεσκέδαζον διεσκέδαζον ἐπίσης καὶ αἱ Μικραὶ Ἀδελφαί. Μία ἐξ αὐτῶν εἶχε λάβει τὸ τυμπάνιον καὶ ἐκρότει αὐτὸ ἐρυθρὰ ἐκ τῆς εὐχαριστήσεως. Διὰ τὰ σιωπηλὰ ἐκεῖνα ὄντα, τὰ σύννοα καὶ ὀμιλοῦντα χαμηλῆ τῆ φωνῆ, ὁ θόρυβος εἶνε διασκεδάσις ἐξάγουσα αὐτὰ τοῦ συνήθους βίου καὶ οἰοεὶ ἀναπληροῦσα τὰς ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς εὐποιίας ἐξαντληθείσας δυνάμεις τῶν. Ἄλλως δὲ παρετήρησα ὅτι αἱ Μικραὶ ἀδελφαὶ ῥέπουσι πρὸς τὸν γέλωτα, ὡς νὰ ἦτο ἡ εὐθυμία τοῦ ἐπαγγελλομένου τῶν ἰδίων. Ἐχρυσί, ρχίνεταί, ἀνάγκη νὰ παιδρεύουσι τοὺς τε ὑποτρόφους καὶ ἑαυτὰς καὶ νὰ ἀποσπάσωσιν οὕτω καὶ αὐτοὺς καὶ ἑαυτὰς ἀπὸ τῆς ἀδιαλείπτου θέας τῶσούτων δεινῶν. Ἐκεῖνοι, ὧν ὁ χαρακτήρ εἶνε φύσει μελαγχολικός, δὲν δύνανται νὰ μετέλθωσι μέχρι τέλους τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο, καταλείπουσι δὲ τὸ ἀγαθοεργὸν σωματεῖον κατὰ τρεῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς σωματεῖόν τι ἐκ τῶν ἀσκητικῶν.

(Ἐπιταὶ τὸ τέλος). Μετάφρ. ΒΑΙΖΗΣ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Gréville.

Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμου].

Συνέχεια ἴδε προηγούμε. φύλλον.

ΚΘ

Ἡ Μαρκέλλα ἀπῆλθε βήματι ταχεῖ κατευθυνομένη πρὸς τὸ κέντρον τῶν Παρισίων. Αἱ ἰκανῶς συγκεχυμέναι ἰδέαι τῆς ἠκολούθουν φυσικὴν τινὰ κλίσην, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν τῆς ἡ κυρὰ Ζαλίνη. Ἀναμνηστικῶς προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν ἱατρὸν καὶ νὰ λάβῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἀλλ' ὁμως τὸν ἐφοβείτο ὀλίγον, πρᾶγμα ἀρκούντως σύνθητος καὶ παρ' ἐκείνους τῶν παιδιῶν, ἅτινα αἰσθάνονται ἀληθῆ ἀγάπην πρὸς τὸν ἱατρὸν. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἐγίνωσκε τί νὰ τῷ εἴπῃ· διότι ἐφίετο μὲν πρὸς αὐτὴν μετὰ πολλῆς ἀγαθότητος, ἀλλ' αὐτὴ δὲν εἶχε πολὺ θάρρος πρὸς αὐτόν, διότι οὔτε γυναῖκα εἶχεν, οὔτε τέκνα... Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Μαρκέλλα προετίμα νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀνεύρῃ τὴν κυρὰ Ζαλίνην, τὴν φίλην τῶν ἀποφράδων αὐτῆς ἡμερῶν, καὶ τὴν πρώτην

τῆς προστάτιν... Τίς οἶδε; ... Πιθανὸν νὰ εἶχεν ἐπαγγέλλῃ! πιθανὸν νὰ τὴν ἀνεύρισκε μετὰ τῆς Τριανταφυλλίδος... Τοῦτο διανοουμένη ἡ Μαρκέλλα ἠσθάνθη τὴν καρδίαν τῆς παλλομένην τοσοῦτον βιαίως, ὡστ' ἐδέησε νὰ ἐπιβραδύνῃ τὸ βῆμα τῆς. Ἀνεύρισκουσα τὴν Τριανταφυλλίαν, θὰ ἐνόμιζε σχεδὸν ὅτι ἀνεύρισκε τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐρμίνης.

Ἀλλὰ καθ' ὅσον προῦχώρει, τὸ θάρρος τῆς ἠλκτούτο. Ἦτο πολὺ μακρὰν, καὶ ἐὰν δὲν εὕρισκέ τινα, τί θὰ ἔκρινε; Τὸ θυλάκιόν τῆς τῆ ἐφαίνετο βαρὺ, ἐδάρυε δὲ αὐτὸ ἡ χαρτίνη πυξίς. Τῆ ἦλθεν ὀρέξεις νὰ σταθῇ πρὸς ἕνα παρατηρήσῃ τὸ περιεχόμενον. Πόσα ἔτη εἶχον παρελθῆ ἄφ' οὗτο ὄρθια παρὰ τῆ κυρίᾳ Φαβρού, εἶχεν ἰδῆ αὐτὴν διευθετούσαν τὰ ἔγγραφα καὶ τὸ μικρὸν δέμα τὸ περιέχον τὰ πενήκοντα φράγκα τῆς Μαρίας Μονφόρ!

Ἀληθῶς ἡ Μαρκέλλα εἶχε πενήκοντα φράγκα ἰδικὰ τῆς, τὸ μόνον καὶ πενυχρὸν κληροδότημα τῆς μητρὸς τῆς! Τὸ ποσὸν τῆ ἐφαίνετο μέγα τι, διότι οὐδὲν ἄλλο ἠγόρασε ποτε ἢ τὰ τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς, καὶ ἀντὶ πενήκοντα φράγκων δύνανται τις νὰ προμηθευθῇ πολὺν ἄρτον, ὡς καὶ κοτελέττας. Ὅπως δὴ ποτε ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἕως οὐ ἀνεύρῃ τὴν Τριανταφυλλίαν... Ἀλλ' οὐδὲ ὅμως διανοήθη νὰ ἐρωτήσῃ ἑαυτὴν ποῦ ἐμελλε νὰ κοιμηθῇ τὴν νύκτα ἐκείνην.

Ἐβάδιζε ταχέως, καὶ μετὰ πολλὴν ὥραν ἐφθασεν εἰς τὴν πλατείαν τῆς Ὀμοιοίας. Ἐκεῖ ἐστάθη νὰ ἀναπνεύσῃ ὀλίγον διότι ἦτο καταπεπνημένη. Ἡ ἀγωνία ἦν ὑπέστη καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ὁ κακὸς ὕπνος, ἡ ἔλλειψις τροφῆς, διότι ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς οὐδὲν εἶχε φάγῃ, ἡ κατεσπυεμένη φυγὴ τῆς — διότι τί ἄλλο ἦτο τοῦτο ἢ αὐτόχρημα φυγὴ! — πᾶσαι αὐταὶ αἱ συγκινήσεις τῆς εἶχον ἐξαντλήσῃ. Ἠσθάνθη δὲ ὅτι ἐπέινα, καὶ διανοήθη νὰ ἀγοράσῃ μικρὸν τινα ἄρτον παρὰ τινος ἀρτοποιῶν πρὸς τοῦτο δὲ εἶχεν ἀνάγκη χρημάτων. Στηριχθεῖσα λοιπὸν ἐπὶ τοῦ χεῖλους τῆς δεξαμενῆς τῆς πλατείας εἰσήγαγε μετὰ προσοχῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν τῆς.

Ἀόριστόν τι αἰσθημα φρονήσεως εἶπεν εἰς αὐτὴν νὰ μὴ ἀνασύρῃ τὴν πυξίδα ἔξω τῆς κρυπτικῆς τῆς διανοήθη ὅτι πιθανὸν νὰ τὴν ἐρωτήσῃ τις τί κάμνει ἐκεῖ, ἢ νὰ ζητήσῃ νὰ ἴδῃ τὰ ἔγγραφα τῆς... ὀλίγα βήματα μακρὰν αὐτῆς διεγράφετο ἡ σκιαγραφία κλητῆρος πινος... Ἡ Μαρκέλλα ἐξεσε διὰ τῶν δακτύλων τῆς τὸ χαρτόνιον, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς μὴπως βλάβῃ τὰ περιεχόμενα ἔγγραφα, καὶ ψηλαφῶσα ἀνεζήτησε τὸ μικρὸν χαρτίον τὸ περιέχον τὴν περιουσίαν τῆς... Ἀλλ' αἰφνης ὁμως ἠσθάνθη νομίσματα κυλιόμενα μεταξὺ τῶν δακτύλων τῆς. Ἐκπληκτος, ἀνέστρεψεν ἐν τῶν νομισμάτων τούτων... Ἦτο χρυσοῦν!

Ἐξάγει δεύτερον νόμισμα καὶ αὐτὸ χρυσοῦν. Ἐκθαμβος ἠρώτα ἑαυτὴν μήπως ἦτο ἀπάτη τις τῶν αἰσθησέων, μήπως ὁ κόπος καὶ ἡ πείνα ἐπε-

σκόπισαν τὴν διάνοιάν τῆς, ἀλλ' αἰφνης ἐνθυμείται τοὺς τελευταίους λόγους τῆς μακαρίτιδος Ἐρμίνης:

— Πάρε τὸ κουτί, κρύψε το, εἶνε ἰδικό σου...

— Ὁ εὐεργέτης μου! ὑπετονθόρῃσεν ἡ κορασις πιέζουσα ἐπὶ τῶν χεῖλέων τῆς τὰ χρυσὰ νομίσματα τὰ χάριν αὐτῆς ἀποταμιευθέντα, ἐσκέφθη ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ με διώξουν ἀπὸ κοντὰ σου καὶ ἠθέλησες νὰ με σώτῃς ἀπὸ τὰ κακὰ τῆς δυστυχίας.

Τὸ θυλάκιόν τῆς ἦτο μεστὸν χρυσοῦ, ὅπερ διέρρεε βραδέως καὶ κατ' ὀλίγον ἐκ τῆς διαρρηχθείσης ἡδῆ πυξίδος...

Δάκρυα κατέρρευσαν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τῆς ὄρφανῆς.

Ἡ ἡμέρα ἐκλινεν ἡδῆ ἀνὴρ τις ὑπολεύκουσ ἐχων τὰς τρίχας, χαρακτῆρας τοῦ προσώπου τραχεῖς, ἦθος αὐστηρὸν, διήλθε τὴν Βασιλικὴν ὁδὸν καὶ ἐλθὼν ἐστάθη παρὰ τὴν δεξαμενὴν, ἀπέναντι τῆς Μαρκέλλας, καὶ ἐστηρίχθη καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ χεῖλους, κάτω νεύων τοὺς ὀφθαλμούς καὶ διαλογιζόμενος κρύφια καὶ λυπηρὰ. Ἡ Μαρκέλλα ἐκινήθη ἵνα ἐπαναλάβῃ τὴν πορείαν τῆς καὶ ἐστέναξεν, ὁ δὲ ἀνὴρ ἐγείρας τὴν κεφαλὴν παρετήρησεν αὐτὴν.

— Δὲν εἶνε τόσο μεγάλη, εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Τὸ καίμενο τὸ κορίτσι πόσον εἶνε χλωμὸ!

Καὶ ἡ κορασις παρετήρησε τὸν ἄνδρα καὶ εἶπε καθ' ἑαυτὴν καὶ αὐτὴ:

— Ὁ καίμενος θὰ ἔχασεν ὅλους τοὺς ἀγαπημένους του.

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν συννητήθησαν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ συμπαθεῖ αἰσθηματι, ἐπειτα δὲ ἐκάτερος μετ' ἀγωνίας ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ προχείρου ἐκείνου σταθμοῦ, καὶ ἐπανέλαβε τὴν πρὸς τὸ ἀγνωστον πορείαν του. Ἡ μὲν Μαρκέλλα κατηθύνθη πρὸς τὴν Βασιλικὴν ὁδὸν, ὁ δὲ ἀνὴρ εἰσέδυσεν εἰς τὰ Ἡλυσία πεδία. Ἡ νύξ προσήγγιζε καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτο ἐρυθρὸς πρὸς δυσμὰς· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκτίνων τοῦ λαμπροτάτου ἡλίου, πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναγνωρίσῃ ἡ Μαρκέλλα ὅτι ὁ αὐστηρὸς ἐκεῖνος καὶ περίλυπος ἀνὴρ ἦτο ὁ πατὴρ τῆς;

Δ'

Ἡ νεῆς ἀρίκετο τέλος εἰς τὴν πλατείαν Μονθολών. Ὅπόσον ἀλλόκοτον ὄψιν ἔχουσι τὰ πράγματα ἅτινα ἄλλοτε ποτε ἦσαν εἰς ἡμᾶς οικειότατα, ἐπειτα δὲ τὰ ἐξεσυνήθισαμεν! Εἶνέ τι ἐπαγωγὸν ἅμα καὶ στρυφνόν, λυπηρὸν καὶ εὐφρόσυνον. Χαίρει τις ἐπαναβλέπων αὐτά, διότι ἡ θέα αὐτῶν ἐπαναφέρει εἰς ἡμᾶς μέρος τοῦ λησμονηθέντος ἡδῆ βίου ἡμῶν, διότι ὁ ἄνθρωπος εὐχρεστεῖται ἀναμνηστικόμενος, καὶ δυσχεστεῖται διότι αἱ ἀναμνήσεις αὐταὶ οὐδὲν καλὸν ἐνέχουσι, διότι προκρίτερον ἴσως θὰ ἦτο νὰ μὴ

ἔζη τις ἐκεῖ καὶ νὰ μὴ ἐπανεβλεπε τοὺς τόπους τούτους ἐνθα ὑπέφερε πολλά.

Εἰσῆλθεν ὑπὸ τὴν μεγάλην πύλην. Ἄλλη τις γυνὴ κατεῖχε τὸ θυρωρεῖον· γυνὴ ὠχρὰ, κρατούσα διὰ τοῦ δεξιῦ βραχιόνος βρέφος κλαυθμυρίζον.

— Ἡ κυρὰ Ζαλίνη; ἠρώτησεν ἡ Μαρκέλλα.

— Εἶνε ἔς τὴν πατρίδα τῆς, ἀπεκρίθη ἡ θυρωρός.

— Εἰξεύρετε τὴν διεύθυνσίν τῆς;

Ἡ γυνὴ παρατηροῦσα τὴν κορασιῶτα ἠρώτησε:

— Σὺ εἶσαι ἡ Μαρκελλίτσα;

— Μάλιστα.

— Τὴ θέλεις τὴν κυρὰ Ζαλίνη;

— Τὴν θέλω καὶ πολὺ. Σᾶς εἶπέ ποτε ἡ κυρὰ Ζαλίνη διὰ τὴν κυρίαν Ἐρμίνην;

— Ναί. Πῶς εἶνε;

— Σᾶς ἄφησε χρόνους.

— Ἀχ! ἀνεφώνησεν ἡ θυρωρός μετὰ τῆς τετραμμένης ἐκείνης ἐκδηλωτέως τῆς λύπης ἐπὶ τῷ θανάτῳ ἀγνώστου ἀνθρώπου.

— Ποῦ εἶνε ἡ κυρὰ Ζαλίνη; ὑπέλαβεν ἡ κόρη.

— Στάσου μὲν στιγμὴ, κᾶπου ἐδῶ τὸ ἔχω σημειωμένο.

Καὶ ἠρέμνησε διὰ τῆς ἐλευθέρως χειρὸς τῆς θῆκεν τινὰ πλήρη ὀρθίων χαρτιῶν, καὶ μετὰ τινος ἐρεύνας ἀνεύρε τὸ ζητούμενον, ὅπερ ἀνέγνω μετὰ τινος δυσκολίας.

— Σαιμμοροῦ διὰ Φαλεμμένου.

Ἡ Μαρκέλλα ἐπανέλαβε τὰ ἀλλόκοτα ταῦτα ὀνόματα καὶ ἀνακαλύψασα ἐπὶ τῆς τραπέζης μολυβδοκόκινον, ἔγραψε τὰς δύο λέξεις ἐπὶ τινος τεμαχίου ἐσχισμένης ἐφημερίδος ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Καὶ ἀπὸ ποῦ πηγαινούν;

— Ἀπὸ τὸ Βόρειο σιδηρόδρομο.

Σᾶς εὐχαριστῶ, κυρὰ, εἶπεν ἡ νεῆς ἐξερχομένη.

Ἀλλ' ἦτο σφόδρα καταπεπνημένη, καὶ ἀδὲν εἶχε βάλῃ τίποτε εἰς τὸ στόμα τῆς». Εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς ἀρτοποιεῖον, ἠλλάξεν ἐν χρυσοῦν νόμισμα καὶ ἠγόρασε μικρὸν ἄρτον νὰ τον φάγῃ καθ' ὁδόν.

Οὐδὲ αὐτὴ δὲ γινώσκουσα ἀκριβῶς τί ἤθελε καὶ τί ἐζήτει, ἦλθεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Βορείου σιδηροδρόμου, ὀλίγον ἀπέχοντα, καὶ ἠρώτησεν ὑπάλληλόν τινα: — Φαλεμμένου;

Ἐκεῖνος δὲ εἰδείξε πρὸς αὐτὴν θυρίδα τινὰ. Πρὸ τῆς θυρίδος ταύτης ἵστατο μακρὰ γραμμὴ ἐπιβατῶν, εἰς οὓς προσελθούσα καὶ ἡ Μαρκέλλα ἐστάθη καὶ ἔλαβε τὴν σειρὰν τῆς.

— Φαλεμμένου, τρίτη θέσις.

— Δεκαπέντε καὶ ἐνενηταπέντε, ἀπεκρίθη ὁ ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων.

Ἡ Μαρκέλλα ἐπέθηκεν ἐν χρυσοῦν νόμισμα ἐπὶ τῆς λείας χαλκίνης πλάκῆς ἧτις ἐστὶν ἐν ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φωταερίου, ὁ δ' ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων

ώθησε πρὸς αὐτὴν τὸ εἰσιτήριο καὶ δραχμίδα κερμάτων, καὶ παριστάμενός τις τὴν ὤθησε διὰ τοῦ ἀγκῶνος, καλῶν αὐτὴν νὰ ἀποσυρθῆ. Γηραιὸς δὲ τις ὑπάλληλος μεγαλοπρεπῆς εἰδείξε πρὸς αὐτὴν λαβύρινθον εἰσόδων καὶ ἐξόδων δ' ὧν ὤφειλε νὰ διέλθῃ, ὑπήκουσεν αὐτὴ καταθεροθυμένη, ἀπεκρίθη δις ἢ τρίς τὸ ὄνομα Φαλεμπένον, εἰς τὰς διαφόρους ἐρωτήσεις ἅς ἀπέτεινον πρὸς αὐτὴν οἱ ὑπάλληλοι συγκινούμενοι ἕνεκα τῆς ἀπειρίας της, καὶ τέλος εὐρέθη καθημένη ἐν σιδηροδρομικῇ ἀμάξῃ τῆς τρίτης θέσεως. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἡ ἀμαξοστοιχία ἐξεκίνησε βραδέως.

— Τί παράξενο! διενόηθη ἡ Μαρκέλλα, αὐτὴ δὲ εἶνε ὅλη ὅλη ἡ δυσκολία διὰ νὰ ταξιδεύσῃ κανεὶς!

ΑΔ'

Ὁ Σίμων Μονφόρτ ἐβόησεν εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τῶν Ἡλυσίων πεδίων καὶ ἀσθμαίνων ἐκάθισεν ἐπὶ τινος θρανίου καὶ διελογίζετο.

Ἐν τῇ εὐρυτάτῃ ἐκείνῃ πόλει τῶν Παρισίων, ἦν δὲν ἐγίνωσκε, διότι μόνον διηλθε δι' αὐτῆς πρὸ ἐννετίας, ἠσθάνετο αὐτὸν κατεψυγμένον, ἀπολωλότα. Ναὶ μὲν ἕνεκα τῆς ἐν Ἀμερικῇ διατριβῆς του εἶχε συνηθίσῃ τὸν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι βίον, ἀλλ' ἐκείναι αἱ πόλεις ἦσαν ξένοι εἰς τε τὴν καρδίαν του καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐν αὐταῖς δὲν ἐζήτει τίποτε, δὲν προσεδόξα τίποτε ἄλλο ἢ ὅτι ἠδύνατο νὰ τῷ προμηθεύσῃ τὴν ἐπιμοχθον αὐτοῦ ἐργασίαν.

Ἐνταῦθα δὲ, ἐν Παρισίῳ, ἀφ' ἧς ὥρας ἡ ἀμαξοστοιχία ἀπέβησεν αὐτὸν ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Ἀγίου Λαζάρου, κατὰ τὴν θορυβώδη ἐκείνην πρωινήν ὥραν, ὁ Σίμων περιήρχετο ἀδιαλείπτως, εἰσερχόμενος ἐκ διαλειμμάτων εἰς ἐστιατόριόν τι, ἵνα πῆ ὀλίγον ζωμόν κρέατος καὶ φάγη πυρετωδῶς ὅτι δῆποτε παρτίθετο ἐμπροσθέν του.

Ἀπὸ τοῦ ἀστυνομικοῦ τμήματος τῆς πλατείας Μονθολῶν μέχρι τοῦ Νεκροταφείου, ὁ Σίμων ἐπεσκέφθη εἰκοσὶν ἄλλα μέρη, ἀκολουθῶν πάντοτε τὰ αὐτὰ ἔχνη, ἅτινα κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔχανε καὶ ἐπειτα πάλιν ἐπανεύρισκεν. Ὁ ἀστυνόμος ἠλλάξεν ἕκαστε δις, ἡ κυρία Φαβρὸς οὐδὲν ἔχνος εἶχε καταλίπει, ἡ δὲ θυρωρὸς ἡ γινώσκουσα αὐτὴν εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Κατὰ τὴν τρίτην δὲ μόνον ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς πλατείας Μονθολῶν, ἠδυνήθη ὁ Μονφόρτ νὰ συνδέσῃ μίτον μεταξὺ τῆς κυρῆς Ζαλίνης, ἧς τὸ ὄνομα οὐδεὶς εἶχε μνημονεύσῃ ὅτε αὐτὸς τὴν ἀνεζήτη, καὶ τοῦ παιδιοῦ τοῦ ἀπολωλότος ὅπερ βεβαίως ἦτο ἡ κόρη του.

Ἡ κυρὰ Ζαλίνη δὴλα δὴ ἔλεγεν ἐνίοτε περὶ τῆς Μαρκελλίτσας της, ἧς ἦτο εὐτυχιστάτη ἐν τῷ οἴκῳ γηραιῶς τινος παρθένου... Ἀλλὰ τίς ἦτο αὐτὴ ἡ γηραιὰ παρθένος; Ὁ ἀνὴρ τῆς θυρωρῶν, μόνος αὐτὸς παρὼν ἐν τῷ θυρωρείῳ οὐδὲν

περὶ αὐτῆς ἐγίνωσκε. Μόνον δὲ ὅτι ἡ κυρὰ Ζαλίνη μετέβαινε ἐνίοτε φέρουσα τὴν ἐργασίαν της εἰς τινὰ κυρίαν κατοικοῦσαν ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ἣ ἦτο ἡ κατοικία τῆς μακαρίτιδος Ἐρμίνης; ἀλλὰ τί ἀριθμὸν εἶχεν;

Ὁ θυρωρὸς ἠγνόει τὸν ἀριθμὸν. Καὶ ποῦ ἦτο ἡ κυρὰ Ζαλίνη; Εἰς τὴν πατρίδα της. Ἐνταῦθα ἔπαυον αἱ εἰδήσεις.

Ὁ Μονφόρτ ἐπεσκέφθη καὶ τὸ ξενοδοχεῖον ἐνθα κατέλυσε μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῆς κόρης του· οὐδὲν λείψανον τοῦ τότε προσωπικοῦ διασωζέτο πλέον. Τοσοῦτο ταχέως ἀνανεοῦνται τὰ πάντα ἐν Παρισίῳ! Καὶ αἱ οἰκίαι δὲ κατηδαφίσθησαν ἀντικατασταθεῖσαι ὑπ' ἄλλων ὑψηλοτέρων καὶ ευρυχωροτέρων. Τότε δὲ ὁ πατὴρ ἀπελπὶς ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ Πασσύ ὁδόν, διανοούμενος ὅτι πᾶσαι τέλος αἱ ὁδοὶ ἔχουσι τὸ τέρμα των, ὅσον καὶ ἂν εἶνε μακρὰί, καὶ ὅτι, εἰσερχόμενος εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς οἰκίας, θὰ εὕρισκε τέλος τὴν οἰκίαν τὴν σκέπουσαν τὸ τέκνον του.

Ὅτε δ' ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρανίου ἔχων τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τοὺς Παρισίους, οἰτινες τοσοῦτον σκληρῶς προσηχθήσαν πρὸς τοὺς οἰκίους του, ὁ ἥλιος εἶχε κρυφθῆ ἐντὸς πεπυρακτωμένων χαλκόχρων νεφῶν, ἐχόντων τὸ κάτω αὐτῶν στρώμα ὡς εἰς αἰθάλης καὶ βραδέως πιπτόντων ἐπ' ἄλλήλα. Ἡ νύξ προσήγγιζε, καὶ πῶς νὰ ἀρχίσῃ τὰς ἐρεῦνας του τοσοῦτον ἐξώρας;

Τὴν ἡμέραν, ὑπομονή, δύναται τις εἰσερχόμενος εἰς τὰς οἰκίας νὰ ζητῇ ἀπολωλὸς παιδίον· ἀλλὰ τὴν ἐσπέραν δὲν κινδυνεύει νὰ ἐκληφθῆ ὡς κακοποιός; Πλὴν δὲ τούτου ἦτο τοσοῦτον κεκμηκώς, ὥστε οἱ πόδες του ἀπεποιούντο νὰ τον φέρωσι.

Ἐγερθεὶς λοιπὸν ἐτανύσθη ἐπιπόνως καὶ ἐξεκίνησεν ἀναζητῶν μέτριόν τι ξενοδοχεῖον ἵνα διανυκτερεύσῃ. Ὅτε δὲ τὸ εὖρεν ἦτο ἤδη σκότος. Εἰσελθὼν ἐζήτησε δωμάτιον, ἐρρίθη ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἐκοιμήθη ὑπνὸν βρῦν καὶ ἄνευ ὀνειρών.

Τὴν ἐπιούσαν ἠγέρθη τῆς κλίνης ἑνωρὶς καὶ ἐπανελάβε τὴν ἐρεῦναν τῶν οἰκιῶν τῆς ὁδοῦ, ἐν ἣ ἔκειτο ἡ τῆς μακαρίτιδος Ἐρμίνης. Ἡρώτησε λοιπὸν ἀλληλοδιαδόχως τὰς θυρωρῶν, τὰς διευθυντρίας τῶν μικρῶν ξενοδοχείων, τὰς οἰκοδομοποιῶν μικρῶν τινῶν οἰκίσκων, εὐγενῶς μὲν ὑπὸ τούτων προπεμπόμενος, ἀποτόμως δὲ ὑπ' ἐκείνων ἐκδιωκόμενος, πανταχόθεν δὲ ἀπερχόμενος μετ' ἀρηνητικῆς ἀπαντήσεως. Οὐδεὶς ἐγίνωσκε γηραιῶν τινὰ κόρην περιβαλλοῦσαν παιδίον, ὅποιον ἦτο τὸ ὑπὸ τοῦ Μονφόρτ περιγραφόμενον. Διότι ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ πατρὸς ἡ Μαρκέλλα ἦτο ἔτι μικρὸν κοράσιον λεπτοπύες καὶ ἐπίχαρι· τίς δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι ἡ ὑψηλὴ καὶ βαδινὸν ἔχουσα σῶμα νεάνις, ἡ φαινομένη δεκαπενταετής, ἦν οἱ πάντες ἐνόμιζον ὡς ἀνεψιῶν ἡ ἐξαδέλφην τῆς κυρίας Βωρενῶν, ἦτο τὸ ἀναζητούμενον παιδίον;

— Ναί, τὴ Μαρκέλλα Μονφόρτ εἶν' ἐδῶ! Θέλω νὰ τὴν ἰδῶ, εἶμαι ὁ πατέρας της.

Ἡ κυρία Γρεναρδῶν στρέψασα τὴν κεφαλὴν, παρετήρησε τὴν κυρίαν Περμενῆ, καὶ ἀντήλλαξαν βλέμμα ἀμηχανίας. Διὸ σπεύσασα ἡ γηραιὰ εἰς ἐπικουρίαν εἶπε πρὸς τὸν Μονφόρτ μετὰ πλείστης ὄσης ὀζυνοίας:

— Κόρη σας ἦτο ἡ νέα ἡ ὑποία ἦτο γῆς ἐδῶ; Ἀχ! κύριε, κρίμα νὰ μὴν ἀναγγεῖλετε ἐγκαίρως ὅτι ἤλθατε! Καὶ ἴσα ἴσα ἦτον ἀηλιπισμένη, διότι ἐμεινεν ἄνευ προστασίας...

— Ἡ μακαρίτισσα δὲν ἐφρόντισε νὰ της ἀφήσῃ τίποτα...

— Αὐτὸ λίγο μὲ μέλει, ὑπέλαβεν ὁ Σίμων. Καὶ ποῦ εἶνε τώρα;

— Ἐ... ἐφυγε γῆς νὰ πάγῃ νὰ εὕρῃ κανένα γινώριμον ἴσως καὶ τὴν λυπηθῶν...

— Αὐτὴ κανένα ἐδῶ δὲν γνωρίζει, εἶπεν ὁ Σίμων ἀγανακτῶν. Ἄν μου εἶπαν τὴν ἀλήθειαν, αὐτὴ δὲν εἶχε σχέσεις μὲ κανένα ἄλλον παρὰ μὲ τὴν κυρίαν ποῦ τὴν ἀνάβρεψε. Καὶ ποῦ ἐπῆγε;

— Δὲν ξέρωμε, ἐτραύλισεν ἡ κυρία Γρεναρδῶν, νοήσασα τέλος — οὐχὶ ὅτι κακῶς ἐποίησαν — διότι τοῦτο ἦτο ἀνώτερον τῶν διανοητικῶν της δυνάμεων — ἀλλ' ὅτι λιαν ἀπερισκέπτως ἐφέρθησαν σπεύσασα μετὰ τοσαύτης ἐλαφροῦς νὰ ἀπαλλαγθῶσι τῆς νεάνιδος.

— Δὲν ξέρετε! ἀνεφώνησεν ὁ Σίμων μετὰ φωνῆς βροντώδους. Πότε ἐφυγε;

— Ἐφές.

— Καὶ ἐπέστρεψε, πότε;

— Δὲν ἐπέστρεψε!

Ὁ Σίμων ἐστηρίχθη ὅλος ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἀπέβλεψε πρὸς τὰς δύο γυναῖκας μετὰ βλέμματος τοσοῦτον ἀγρίου, ὥστε ἐκείναι ἐχώρησαν πρὸς τὰ ὀπίσω.

— Μά, κύριε, εἶπεν ἡ κυρία Περμενῆ, ἀναλαμβάνουσα ἦθος ἀξιοπρεπῆς, ἡμεῖς δὲν σας γνωρίζομεν... Τί ἤλθατε ἐδῶ νὰ κάμετε;

— Ἐγὼ ξέρω, ἀπεκρίθη τραχέως ὁ Σίμων, ἀναλαμβάνων αἴφνης τοὺς ὑπερβαλλασίους αὐτοῦ τρόπου. Καὶ μήπως σας γνωρίζω ἐγώ; Θέλω νὰ ἰδῶ τοὺς φίλους τῆς μακαρίτισσας, ἐκείνους ποῦ τὴν ἐγνώρισαν, ποῦ τὴν ἀγάπησαν, ποῦ ξέρουν ὅτι τὴν ἀγαποῦσε τὴν κόρη μου... Σεῖς εἰσθε οἱ κληρονόμοι, καὶ τὴν ἐπστάξατε 'ς τοὺς δρόμους ἐπειδὴ δὲν ἦταν καὶ αὐτὴ κληρονόμος...

— Κύριε! ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ κ. Περμενῆ ἱσταμένου ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τοῦ κήπου.

— Ἄ, τώρα μάλιστα! εἶπεν ὁ Σίμων σταυρῶν τὰς χεῖρας του, ἔχω μὲ ποιὸν νὰ μιλήσω! Ἡ κόρη ποῦ ἦταν ἐχθὲς 'ς αὐτὸ ἐδῶ τὸ σπῆτι, εὐγῆκε καὶ δὲν ἐγύρισε. Δὲν εἶχε κανένα 'ς τὸν κόσμον νὰ τὴν κρατήσῃ νὰ μείνῃ. Λοιπὸν θὰ ἐξενύκτισε μὲς 'ς τὸ δρόμο, ποῖος ξέρετ' καὶ ἂν ἐπῆνιγκε... Σεῖς εἰσθε ὑπεύθυνοι, κύριοι, ἐνωπίον τοῦ Θεοῦ καὶ

Τέλος περιπλανώμενος ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἦλθεν εἰς τινὰ οἰκίαν, ἧς ἡ ἐπιστάτης ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διαμένουσα ἐν τῷ τμήματι ἐκείνῳ, ἀνεμνήσθη τῆς παραδόξου ἀφίξεως τῆς Μαρκέλλας, ἧς πρὸ τετραετίας εἶχεν ἐμποιήσῃ ἐντύπωσιν εἰς τὴν γειτονίαν.

— Τὴν κυρίαν Βωρενῶν ζητεῖτε, εἶπε πρὸς τὸν Μονφόρτ, οὗ τὸ ἀπατεθαρρημένον πρόσωπον ἀνέλαβε τὴν συνήθη αὐτοῦ ἔκφρασιν τῆς δραστηριότητος ἅμα καὶ τῆς καρτερίας. Αὐτὴ πραγματικῶς ἐσυμμαζώζε ἕνα κοριτσάκι ὄρφανό, ἀλλὰ τὸ κοριτσάκι αὐτὸ τώρα πρέπει νὰ εἶνε τὸ ἐλάχιστον δεκαπέντε ἐτῶν! Εἰσθε βέβαιοι ὅτι δὲν ἔχετε λάθος;

— Καὶ ἐγὼ δὲν εἰζέρω, ἀπεκρίθη ὁ Σίμων δὲν εἰμπορῶ νὰ μαντεύσω πῶς εἶνε τώρα ἡ κόρη ποῦ ἔχω νὰ τὴν ἰδῶ ἀπὸ τριῶ μιστῶ ἐτῶν... Καὶ ποῦ καθεταί αὐτὴ ἡ κυρία;

Τῷ εἶπον τὸν ἀριθμὸν τῆς οἰκίας καὶ ἐσπευσθῆματι ταχέι. Τὰ ἔτη δὲν ἔβρανον πλέον τοὺς ὤμους του, ἔτρεχε σχεδόν, κατευθυνόμενος πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν οἰκίαν. Ἀλλὰ πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας εἶδεν ἱστάμενον νεκρὸν φορεῖον καὶ δύο ἀμάξας πενήθορουσας. Ἐντρομος ἠρώτησε διὰ τοῦ βλέμματός τὰ πένθημα παραπετάσματα τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας· ἦσαν λευκά...

— Ἡ Μαρκέλλα πέθανε, εἶπε καθ' ἑαυτὸν. Ἀγωνιῶν εἰσῆλθεν εἰς τὸν κήπον ἀσκεπῆς, ἔχων ξηρὸν τὸν λάρυγγα καὶ ἀδυνατῶν σχεδόν νὰ λαλήσῃ.

— Ποῖός ἐπίθαν' ἐδῶ; ἠρώτησε τὸ πρῶτον ἀνθρώπινον ὄν ὑπερ συνήνησεν.

Ἦτο δὲ ἡ κυρία Γρεναρδῶν, ἀποβλέψασα πρὸς αὐτὸν μετὰ βλέμματος στρυφνοῦ. Μήπως ἄρα γε ἦτο καὶ αὐτὸς κληρονόμος;

— Ἡ κυρία Ἐρμίνη Βωρενῶν, εἶπε πρὸς τὸν Μονφόρτ. Καὶ γιατί ἀρωτᾶς;

Ὁ Μονφόρτ ἐστηρίχθη διὰ τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ τοίχου. Δὲν ἐπῆνιξε λοιπὸν τὸ παρθετικὸν ἐκεῖνο πένθος ἡ οἰκία ἕνεκα τῆς κόρης του. Τὰ λοιπὰ οὐδὲν διέφερον αὐτῷ.

— Καὶ ποῦ εἶνε ἡ...;

— Ἡ κυρία Ἐρμίνη; Τώρα θὰ τῆνε σηκώσουν. Ἡ κηδεῖα θὰ γίνῃ τὸ μεσημέρι. Τί θέλεις; ἐπέμεινεν ἐρωτώσα ἡ δριμεῖα συγγενῆς.

— Θέλω τὴν κόρη μου τὴ Μαρκέλλα ποῦ τὴν εἶχε κοντὰ της ἡ μακαρίτισσα. Ἡ κόρη θὰ εἶνε βέβαια τώρα θλιμμένη, προσέθηκεν ὁ Μονφόρτ συνερχόμενος ἤδη. Ποῦ εἶνε τὴν;

Ἡ κυρία Περμενῆ ἀκούσασα ὀμιλίας κατέβη καὶ αὐτὴ. Σταθεῖτα δὲ ἐν τῷ διαδρόμῳ ἠκροῖτο τῆς ἀλλοκότου ταύτης συνδιαλέξεως.

— Τὴν κόρη σου; ὑπετονθόρῃσεν ἡ κυρία Γρεναρδῶν, ἧς ἤρχιζεν ἤδη νὰ φοβῆται νὰ ἐνοήσῃ τί συμβαίνει.

της δικαιοσύνης. Καί σ'ς παρακαλώ νά μου δώσετε λόγον!

— Κύριοι συγγενείς και φίλοι, είμεθα 'ς τὰς διαταγὰς σας, ἠκούσθη λέγουσα ἡ κνυζώσα και φιλοφρονητικὴ φωνὴ τοῦ τελετάρχου, ὅστις ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν κρατῶν τὰ χειρόκτιτὰ του συνεπτυγμένα.

Τὸ βαρὺ βῆμα τῶν νεκροφόρων ἀντήχησεν ἐπὶ τοῦ ἄνω ὀρόφου και ἤρχισαν νά καταβαίνωσι τὴν κλίμακα μετὰ τοῦ πενθίμου φορτίου των. Ὁ Μονφόρτ ἔστη ἀναυδὸς πρὸ τοῦ λειψάνου. Ὅση δὴποτε ἦτο ἡ ὀργή του, ὠφειλεν ὅμως πρὸς τὴν ἐπέγουσαν τόπον μητρὸς τοῦ τέκνου του νά μὴ προσβάλλῃ τὸ θνητὸν αὐτῆς σκῆνωμα διὰ ἔργων σκαίων και λόγων βιαιῶν. Ἐστάθη πρὸς τὸν τοῖχον, καί ἀπ' οὗ διήλθε πρὸ αὐτοῦ τὸ φέρετρον παρεκλούθησε τὴν κηδεῖαν αὐτομάτως.

Ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ κήπου εἶδε τὸν ἰατρόν, ὅστις ὠχρὸς ἐκ τοῦ καμάτου και τῆς συγκινήσεως μόλις και μετὰ βίας ἰστάμενος ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ἠθέλησε νά συνοδεύσῃ τὴν παλαιάν του φίλην μέχρι τοῦ τόπου τῆς αἰωνίου αὐτῆς ἀναπαύσεως. Τὸ βλέμμα ὅπερ ὁ Σίμων ἔρριψε πρὸς τὸν γηραιὸν ἰατρόν ἦτο οὐχ ἦττον μεστὸν ὀργῆς ἢ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπευθυνόμενα βλέμματά του· ἀλλ' ὁ πρῶτος λόγος ὃν ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ στόματός του ἐμετρίασε τῆς ψυχῆς του τὴν παραφοράν.

— Δὲν ἐπέστρεψεν! εἶπεν ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν κ. Περμενῆν καθ' ἣν στιγμὴν ἐξεκίνησεν ἡ κηδεῖα.

Ὁ νέος ἀπήντησε διὰ νεύματος ἀρνητικῶ.

— Εἰσθε ὑπόλογοι διὰ τοιαύτην κακὴν πρᾶξιν, προσέθηκεν ὁ γηραιὸς.

Παρευθὺς ὁ Σίμων ἦλθε πλησίον του.

— Τὴν γνωρίζετε τὴν κόρη μου; εἶπε θλίβων τὸν βραχιόνα τοῦ ἰατροῦ.

— Τὴν Μαρκέλλαν;

— Μάλιστα, τὴν κόρη μου. Ποῦ εἶνε;

— Ἀλλοίμονον! ἀπεκρίθη ὁ γενναῖος ἀνὴρ, δὲν ἔχω εἶδῃσιν. Ἀλλὰ θὰ τὴν εὑρωμεν. Ἐλα νά συνοδεύσωμεν μέχρι τοῦ τάφου ἐκείνην πού τὴν ἠγάπησε τόσο πολύ, και ἂν ἤθελε προφθάσῃ θὰ τὴν ἐξησφάλιζε κατὰ πάσης δυστυχίας.

Ἐλα, φίλε μου, κάμε ὅ τι θὰ ἐκκμεν ἡ Μαρκέλλα ἂν ἦτον ἐδῶ.

Ὁ Σίμων ὑπήκουσεν εὐπειθῶς, και ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κατέρρευσαν τὰ μῶνα δάκρυα, τὰ κατὰ καθῆκον ὀφείλοντα νά βάνωσι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὸν τάφον τῆς μακαρίτιδος Ἐρμίνης.

ΔΒ'

Ἡ ἀμαξοστοιχία ἀπέβησεν τὴν Μαρκέλλαν εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ σταθμοῦ, ἐν Φαλεμπίνῳ, περὶ ὧρον πέμπτην τῆς πρωίας. Ὁ οὐρανὸς ἦτο ἐτι τεφρόχρους, ἀλλ' ἠσθάνετό τις προσεγγίζουσαν τὴν ἡῶ. Μικρὸν δίτροχον ἀμάξιον ἀσκεπὲς ἐχρη-

σόμευεν εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῶν πέριξ χωρίων ἐπ' αὐτοῦ λοιπὸν ἀνέβη ἡ Μαρκέλλα, και μετὰ μίαν ὥραν ὁ ἀμαξηλάτης, ἀνὴρ ἀξιόλογος, σιγηλὸς και κωφός, χωρὶς νά ἀνοίξῃ τὸ στόμα του, μήπως τοῦ πῆσῃ, φαίνεται, ἡ καπνοσύριγγ' ἣν ἐκράτει διὰ τῶν ὀδόντων, ἔλαβε τὴν Μαρκέλλαν ἀπὸ τῆς ὀσφύος, και τὴν ἀπέθεσεν ἐπὶ πλατείας καταφύτου νεκρῶν ἐτι δένδρων, ἐν τῷ μέσῳ μεγάλου τινὸς χωρίου ἐγειρομένου ἤδη ἀπὸ τοῦ ὕπνου.

— Τὸ Σαινμικροῦ εἶν' ἐδῶ; ἠρώτησεν ἡ νεανίς.

Ὁ ἀμαξηλάτης κατένευσεν, ἀνέβη ἐπὶ τῆς θέσεώς του, ἔσεισε τὰς ἡνίας, και τὸ ἀμάξιον ἐξεκίνησεν ἀπερχόμενον νά ἀποθέσῃ ἀλλαχοῦ κατὰ διαστήματα μᾶλλον ἢ ἦττον μακρὰ, ἄλλους ἐπιβάτας ὡσαύτως σιγηλοῦς.

Ἀπ' ἧς ὥρας ἐξεκίνησεν ἡ Μαρκέλλα ἀπὸ τῶν Παρισίων, δὲν εἶχεν ἀνοίξῃ τὸ στόμα. Τὸ διαμέρισμα ἐν ᾧ ἦτο ἡ θέσις τῆς, ἐπανειλημμένως ἐπληρώθη και ἐκενώθη κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην νύκτα τὴν πλήρη σταθμῶν και ἀναχωρήσεων κατεσπευσμένων· ἀλλ' οὐδεὶς εἶχεν εἶπῃ τίποτε πρὸς τὴν σιωπηλὴν ταύτην κορασίδα, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὴ ἠσθάνθη ὄρεξιν τινα νά ὁμιλήσῃ, διότι ἡ καρδία τῆς ὑπὸ τοσοῦτου πάθους ἐπληρούτο, ὥστε δὲν ἦτο εὐκόλον νά ἀνακουφισθῇ δι' ἀπλῶν λόγων.

Ἐπὶ τῆς κενῆς ἐκείνης μεγάλης πλατείας, ὅπως μόνη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν οἰκιῶν ἐκείνων ἐξ ὧν ἐξήρχοντο γυναικες και παιδία περιέργα, ὑπὸ τὸ ὑπόγειον φῶς ψυχρὰς πρωίας τοῦ μηνὸς Μαρτίου, ὅτε τὰ ἔαρ ἐνδύεται ἐνίοτε ὅλην τοῦ χειμῶνος τὴν δριμύτητα, ἡ ἀτυχῆς νεανίς ἠσθάνθη ἐτι μᾶλλον ἀδύνατον τὴν θλίψιν τῆς καρδίας τῆς, και μετενόησε διότι ἦλθε. Τί νά κάμῃ ἐδῶ; Καί ἂν ἡ Τριανταφυλλιά δὲν ἤθελεν εὐχαριστηθῆ βλέπουσα αὐτήν; Τοῦτο οὐδῶλος εἶχε διανοηθῆ, ὅτε κατέλιπε τοὺς Παρισίους... ἀλλ' ἡ κυρὰ Ζακλίνη ὅμως ἤθελε βεβαίως εὐχαριστηθῆ! Εἰς αὐτὴν και μόνην εἶχεν ὅλον αὐτῆς τὸ θάρρος. Πλὴν δὲ τοῦτου ἡ Μαρκέλλα ἐνόησεν ὅτι τὸ χρυσίον τὸ ἐν τῷ θυλακίῳ τῆς θὰ ἦτο ἀξιόλογον μέσον συνδιαλλαγῆς, διότι οὐδένα θὰ ἐπέβάρυνε διὰ τῆς δαπάνης τῆς διατροφῆς τῆς, ἐπὶ τοῦ παρόντος πούλάχιστον... μετὰ ταῦτα « ἔχει ὁ Θεός ». Εἰσελθοῦσα λοιπὸν εἰς τὴν πανδοχεῖον ἠρώτησε καταβάλλουσα πᾶσαν προσπάθειαν ἵνα λάβῃ θάρρος:

— Ἡ κυρία Ρόζα Πικαρδίτου παρακαλῶ πού κατοικεῖ;

— Δὲν ἔξέρω, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ πανδοχεύς.

Ἡ Μαρκέλλα κατελήθη ὑπὸ ἀθυμίας, διότι ἠλπίζεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νά εὑρῇ τὴν Τριανταφυλλίαν παρευθὺς, ἐν τῷ χωρίῳ τῆς. Ἀπεράσισε λοιπὸν νά ἐπιμείνῃ, καίτοι ἐκπληττομένη ἐπὶ τῇ μεγάλῃ τῆς τάλμῃ.

— Μίξ γυναῖκα πού ἦλθεν ἀπὸ τὸ Παρίσι

πρὸ τριῶν ἡμερῶν μαζί μὲ μίαν ἄλλην γυναῖκα. Εἶχεν ἀδελφὴν ἡ ὁποία ἀπέθανε και ἄφησε τρία ὄρφανά...

— Ἀ! αὐτὲς γυροεῖς; εἶπε μετὰ περιφρονησεως ὁ πανδοχεύς. Θὰ στρίψῃς τὸ δρόμο δεξιὰ, εἵπειτα ζερβὰ και θὰ τραβήξῃς ὅλο ἴσα ὡς τὰ τελευταῖα σπιτία, και ἐκεῖ θὰ σου δείξουν.

Ἡ πληροφορία αὕτη ἦτο οὐχὶ τόσον ἐνθαρρυντικὴ, ἀλλ' ἡ Μαρκέλλα ἀκολουθοῦσα τὸ ὑποδειχθέν δρομολόγιον, αἶφνης κάμπουσα τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, τίνα βλέπει ἐρχομένην και κρατοῦσαν τὸ κνίστρον τῆς, τὸ πιστὸν ἐκεῖνο κνίστρον ὅπερ τασάκις ἔφερεν ἡ Μαρκέλλα; βλέπει τὴν καλὴν Τριανταφυλλίαν, αὐτὴν ταύτην, βαδίζουσαν και νεύουσαν κατὰ γῆς και ἀναμειβόλως ἔχουσαν τὸν νοῦν τῆς εἰς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην, διότι τί ἄλλο εἶχε νά διανοηθῇ;

— Τριανταφυλλιά, Τριανταφυλλιά μου! ἀνεφώνησεν ἡ κορασίς, ἥς ἡ τεθλιμμένη καρδία ἐξεχείλισε διὰ μιᾶς πληθύν αισθημάτων συγκεχυμένων, Τριανταφυλλιά!

Ἀκούσασα ἐκφωνομένην τὸ ὄνομά τῆς ἡ γηραιὰ θεράπεινα, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν και ἐδέξατο αἶφνης ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς τὴν Μαρκέλλαν δρομαίως σπεύσασαν ἐπὶ τοῦ ἐπικλινούσῳ ἐδάφους τῆς ὁδοῦ, ἵνα τὴν φθάσῃ ταχύτερον.

Ἡ Τριανταφυλλιά ἔστάθη χαίνουσα κατεπτομένη και κινῶσα τοὺς βραχιόνάς τῆς· ἔρριψε κατὰ γῆς τὸ κνίστρον τῆς και δὲν ἤθελε νά νοήσῃ πῶς ἡ Μαρκέλλα εὐρέθη ἐκεῖ.

— Δὲν εἶσαι σύ; ἡ Μαρκέλλα! εἶπε τέλος πρὸς τὴν κορασίδα, ἥτις μετὰ δυνατῶν λυγμῶν ἐζήτηε νά κρεμασθῇ ἀπὸ τοῦ τραχήλου τῆς, ἀπὸ τῶν βραχιόνων, ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων, ἀπὸ παντός ὅ τι ἠδύνατο νά περιλάβῃ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τῆς.

— Ἐγὼ εἶμαι! Ἄχ! Τριανταφυλλιά μου! Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀπέθανε!

Οἱ πόδες τῆς ἐξαιρέτου γηραιᾶς ἐκάμθησαν. Στηριχθεῖσα εἰς τι παρὰ τὴν ὁδὸν ὕψωμα ἀνεφώνησεν:

— Ἐπέθανε! και οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν ἐξεστηκότες και τὰ χεῖλη τῆς ὠχρὰ.

— Ναι! και ἐγὼ πλέον δὲν εἶχα κανένα, και μ' εἰδιώξαν...

— Ποιός;

— Οἱ κληρονόμοι.

— Καί ποιοὶ εἶνε αὐτοὶ;

— Δὲν τοὺς γνωρίζω. Ἀπέθανεν ἡ φίλη μας! Τώρα τί θ' ἀπογίνωμεν;

Ἡ Τριανταφυλλιά ἴστατο καταπεπληγμένη ὑπὸ τῆς δεινῆς ἀγγελίας.

— Τὸ λοιπὸν, εἶπε μετὰ δυσκολίας ἀνορθομένη, ἐγὼ πάντα, τί νά σου πῶ, τὸ ἔβαζε ὁ νοῦς μου, πῶς ἔτσι θὰ γίνῃ, και πῶς θὰ πέθαινε ἄμα ἐγὼ εἴφρουγα! Καί ποιός τὴν παραστάθηκε!

— Ἐγὼ, εἶπεν ἀφελῶς ἡ Μαρκέλλα.

— Σὺ! τὴν σαμμένη! εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά θεωροῦσα πλέον τὴν μικρὰν ὄρφανὴν, τὴν θετὴν κόρην τῆς κυρίας Ἐρμίνης, ὡς θετὴν κόρην αὐτῆς τῆς ἰδίας.

— Πᾶμε 'ς τὸ σπιτί, κ' ἐκεῖ θὰ μοῦ τὰ πῆς ὅλα. Δὲν πρέπει νά μας δούν νά κλέμε μὲς 'ς τὸ δρόμο.

— Ὡ! τί πενιχρὸν και στενόχωρον τὸ οἶκημα εἰς ὃ εἰσῆλθεν ἡ Μαρκέλλα! Οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ ὅτι ἦτο ποτε δυνατὸν νά ζήσῃ ἄνθρωπος ἐν τοσαύτῃ στενοχωρίᾳ. Τὰ τρία παιδία, ξανθὰ και χερσίεντα ὡς ἄγγελοι ζωγραφητοί, ἦσαν βακένδυτα μὲν, ἀλλ' ὅμως αἱ φιλόπονοι χεῖρες τῶν δύο γοναϊκῶν εἶχον ἠδὴ μεριμνήσῃ νά συρράψωσι και ἐπισκευάσωσι τὰ βράκη. Ἐφάνετο δὲ ὅτι ἀπ' ἧς ὥρας ἦλθον, οὐδὲν ἄλλο ἐποίουν ἢ ἐπλυνον, ἐξεσόντιζον και ἐκαθάριζον πανταχόθεν.

Ἡ Ζακλίνη και αὐτὴ ἐξεπλάγη οὐχ ἦττον ἢ ἡ Τριανταφυλλιά· ἀλλ' εἶχε τὸν νοῦν ὀξύτερον και μᾶλλον ἀνεπτυγμένον, και παρκαχρήμα κατενόησε πάντα τὰ καθ' ἕκαστα τῆς λυπηρᾶς ἱστορίας, και ἀνέλαβε νά ἐπεξηγήσῃ διαφόρους αὐτῆς λεπτομερείας ἀσαφείας εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν και τὴν Μαρκέλλαν, οἷον τὴν ὑπαρξίν και τὴν ἀφίξιν τῶν κληρονόμων, περὶ ὧν οὐδέποτε ἐμεριμνήσεν ἡ Τριανταφυλλιά νά μάθῃ τι.

Τοιαύτη τις ἦτο ἡ Τριανταφυλλιά· ἀπλούστατα διέγχετο τῆς μνήμης τῆς πάντας ὅσους δι' οἷον δὴποτε λόγον εἶτε δὲν ἠγάπα, εἶτε δὲν ἐξετίμα. Καί ἀνέπαυε μὲν οὕτω πῶς τὴν καρδίαν τῆς, λησμονοῦσα τοὺς ὅπως δὴποτε δυσαρεστήσαντας αὐτήν, ἀλλ' ὅμως, ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ἐνδομύχου ταύτης ἀναπαύσεως, περιέπιπτεν εἰς παντελῆ ἄγνοιαν τῶν ἔξεων και τῶν πράξεων τῶν ἀνθρώπων, οὓς ἐφυγάδευεν ἐκ τῆς μνήμης τῆς.

Ἐὰν μὴ εἶχε τὸ κακὸν τοῦτο ἐλάττωμα, θὰ ἐνεθυμείτο τὰς ἀραιὰς και βραχεῖας ἐπισκέψεις τῆς κυρίας Γρεναρδῶν, ἥτις ὅσας ἤρχετο οὐδένα ἄλλον λόγον εἶχεν ἢ νά δανειζέται παρὰ τῆς ἐξαδέλφης τῆς, τὰ δὲ συνεχῆ αὐτῆς « ἄμα κ' ἔλα » περιωρίσθησαν ἀπὸ δεκαετίας ἤδη, ἐνεκα ἀνοήτου ἔριδος αὐτῆς· διὸ και ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐπειδὴ εἶχεν ἀπαυδήσῃ βλέπουσα ἑαυτὴν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου « ξεψαχνιζομένην », ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, διότι εὗρεν οὕτω πῶς εὐλογον ἀφορμὴν νά περιορίσῃ τὸ κακὸν, και νά παρακαλέσῃ τὴν ἐξαδέλφην τῆς νά ἀναστειλῇ ἐπ' ἀορίστον τὰς ἐπισκέψεις τῆς.

Θὰ ἠγίνωσκεν ὡσαύτως ὅτι οἱ Περμενῆ, ἐξ ἴσου μὲν ἀπληστοὶ και αὐτοὶ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκριθεῖς περὶ τοὺς τύπους, εἶχον ἐκδικασθῆ τὴν κυρίαν Ἐρμίνην διὰ παντοίων χαμαιζήλων θωπειῶν, νά ὑπόσχεθῇ προπορικῶς ὅτι θὰ προκίση τὸν νέον Περμενῆ· ἄμα δὲ λαβόντες τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, ἐφάνησαν τοσοῦτον ἀπαιτητικοί, ζητούντες παρ'

αυτῆς ἀπέναντι χρήματα, ὥστε ἡμέραν τινὰ ἀγανακτήσασα ἐδήλωσεν εἰς αὐτοὺς « νὰ καθήσουν ἐ ταῦτά τους ». Ἐκτοτε δὲ οἱ δόλιοι οὗτοι ἄνθρωποι οὐδέποτε ἐπαύσαν περισιάνοντας τοὺς ὅπως δήποτε δυναμένους νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς γηραιᾶς κόρης.

Ἡ Τριανταφυλλιά θὰ ἐγίνωσκε πρὸς τοῦτους, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι πάντες ἐμίσουν τὴν Μαρκέλλα, ὑπολαμβάνοντας αὐτὴν ὡς μέλλουσαν νὰ ἀποστερήσῃ αὐτοὺς τῆς προσδοκωμένης κληρονομίας, καὶ ὅτι θὰ ἦτο ἔργον ἀφροσύνης νὰ ἔμεινεν ἡ Μαρκέλλα μόνη μετὰ τῆς κυρίας Ἐρμίνης. Ἄλλ' ἡ Τριανταφυλλιά, ὡς εἶδομεν, οὐδὲν τούτων ἐγίνωσκε, σύστημα ἔχουσα νὰ βραδίξῃ τὴν ὁδὸν τῆς μετὰ παραπτώων, ὅπως οἱ ἵπποι, ἵνα ἐμπροσθεν αὐτῆς βλέπῃ μόνον.

Ἄλλ' ἡ κυρὰ Ζαλίνη ἐβλεπε μακρότερον μετὰ τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς λύπης καὶ τῆς ἐκπλήξεως, ἀνέκρινε τὴν Μαρκέλλα ἐν τάξει, ἵνα ἀκριβῶς πληροφορηθῇ περὶ πάντων τῶν ὅπως δήποτε σχετιζομένων πρὸς τὸ μοιραῖον συμβεβηκόσ. Τῇ ἐφάνητο δὲ σκληρότατὸν νὰ καταπέσῃ ἡ κορασίς ἀπὸ τοῦ εὐκρέστου καὶ ἀνέτου βίου εἰς τὴν δεινστάτην πενίαν. Ἄλλ' ὅμως, ἐπειδὴ οὐδὲν ὀριστικὸν εἶχαν ἀποφασισθῆ, ὤφειλον νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς τὰ παρόντα.

— Ἀχ! εἶπεν ἡ Μαρκέλλα, εἶδες ἐλησμοῦνησα τὸ κουτί μου! Καὶ δὲν εἰζεύρω τί ἔχει μέσα.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἀνείλικυεν ἐκ τοῦ θυλακίου τῆς τὴν ἐξηντηρισμένην πιξίδα, καὶ εἰσάγουσα ἐπνευλιημένως τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλακίον, ἐξήγαγε καὶ ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης μεταξὺ ὄρακος ἐκ τῶν ἀλλοκότων ἐκείνων πραγμάτων, δι' ὧν μόνα τὰ κοράσια ἔχουσι τὸ πρόνομιον νὰ πκαρμεύωσι τὰ θυλακία των, ἱκάνην ποσότητα χρυσῶν νομισμάτων καὶ τραπεζικῶν γραμματίων συνεπτυγμένων.

— Μὰ ἐσύ, βλέπω, ἔχεις αὐτοῦ μὲν μικρὴν περιουσίαν, εἶπεν ἡ κυρὰ Ζαλίνη.

Καὶ ἀληθῶς τὰ τε τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ τὰ χρυσὰ νομίσματα συνεποσοῦντε εἰς χίλια καὶ πλεον φράγκα.

— Αἱ! θάβουν μόνον νὰ γυρίσωμε, εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά στεναζούσα, ἀλλὰ ὄχι ὅμως καὶ νὰ ζήσῃ κανεὶς... μὲ τὴν ἀνεί σου. Τὸ καλὸ εἶνε πού ἔχω ἐγὼ χρήματα, καὶ βέβαια ἐγὼ δὲν τα ἔχω νὰ τα δώσω ἐς αὐτοὺς τοὺς κληρονομοὺς τοὺς χαμένους. Ἡ κυρία μου εἶχεν εἰπῆ νὰ πάγω χρήματα ἐς τὸν τραπέζιτη τῆς, τὴν ἡμέρα πού ἔθνα, καὶ τὸσον ἤμουν ἄνω κάτω, πού δὲν ἐπῆγα. Εἶνε ἀκόμη πρὸς χιλιάδες φράγκα πού ψυχὴ δὲν τα ἔξερν, παρὰ μόνον ἡ μακαρίτισσα, αὐτὴ τώρα δὲ θὰ γυρίσῃ νὰ μου εἰπῆ ὄχι. Τὸ χρηματικὸ αὐτό, Μαρκέλλα, εἶνε δικό σου, γιατί ὅσο γὰρ μένα, αὐτὸ δὲν εἶνε δικό μου, καὶ ἐπειτα

ἐγὼ δὲν το χρειάζομαι. Εἶνε ἡ προικὰ σου, παιδάκι μου!

Ἡ Μαρκέλλα ἀναυδος παρετήρει τὴν μικρὴν περιουσίαν τῆς ἐξηπλωμένην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς.

— Δὲν εἶνε δικά μου, εἶπε βραδέως.

— Ἐγὼ τὸ ἔξερω ἀπ' τῆ μακαρίτισσα, πὺς ἤθελε νὰ σε ἀσφαλίσῃ· καὶ θὰ σ' ἄφινε πολὺ περισσότερα, ἂν ἐπρόφτανε νὰ κάμῃ τὴ διαθήκη τῆς. Ἐγὼ σοῦ το λέω πὺς εἶνε δικά σου, καὶ πρέπει νὰ τα κρατήσῃς. Εἶνε κρῖμα νὰ πέσουν ἐ τὰ χεῖρα αὐτῶν τῶν διαστραμμένων ἀνθρώπων, πού ὄλο καὶ τὴν ἐσύγχιζαν τὴ μακαρίτισσα.

— Ἐχομέ καιρὸ νὰ το σκεφθῶμε, ὑπέλαθεν ἡ κυρὰ Ζαλίνη. Τώρα πρέπει νὰ φάγῃ ἡ Μαρκέλλα καὶ ἐπειτα νὰ πλκράτῃ. Τῇ βλέπω τόσο γλωμῆ καὶ χαλασμένη πού σπαράζει ἡ καρδιά μου.

Ἡ κορασίς προσεπάθησε νὰ φάγῃ καὶ νὰ κοιμηθῇ, μόνον καὶ μόνον ἵνα ὑπακούσῃ· ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς καὶ τὸ πνεῦμα, σφόδρα τεταραγμένα ὄντα, δὲν τὴν ἄφινον νὰ ἡσυχάσῃ κατ' οὐδένα τρόπον. Ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ πενιχροῦ κραββάτου τοῦ μόνου ὑπάρχοντος πρὸς ἀνάπαυσιν ἐπίπλου, καὶ τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ἔχουσα κλειστούς, τὰ δὲ ὦτα ἀνοικτά, παρεδόθη ἄνευ ἀντιστάσεως εἰς πλείστας ὄσας σκέψεις καὶ ἀναμνήσεις καταλαβούσας αὐτὴν ἐξ ἐφόδου.

— Τί νὰ το κάνωμε τὸ κορίτσι; εἶπεν ἡ κυρὰ Ζαλίνη ὅτε τὰ μὲν δύο πρεσβύτερα παιδία ἀπῆλθεν εἰς τὸ σχολεῖον, τὸ δὲ μικρότερον ἐστάλη εἰς τὸν κῆπον νὰ σκαλίσῃ τὰ λάχανα.

— Σοῦ λέγω πὺς ἡ τρεῖς χιλιάδες φράγκα εἶνε δικά τῆς· θὰ τα βάλωμε ἐ τὴν Τραπεζα ἐς τὸ ὄνομά τῆς, καὶ μ' αὐτὰ πὺ ἔχει τώρα ἄς πορευθῇ ὅπως ὅπως. Δὲν ἔμπορεῖς νὰ τῆς μάθῃς τὴν τέχνη σου;

— Ἐγὼ πάντα τὸν εἶχ' αὐτὸ τὸ ακοπὸ, ἀπεκρίθη ἡ πλύντρια, ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ τὴν ἐβλεπα τὸσον ἀγαπημένη καὶ χαϊδεμένη, ἐμελετοῦσα γι' αὐτὴν κατ' ἄλλο καλλίτερο... Τώρα, βλέπεις, ἐμὰς ἔχει ἐς τὸν κόσμον, δὲν εἶν' ἀλήθεια, Τριανταφυλλιά; καὶ ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦμε νὰ τὴν ἀφήσωμε ἐς τοὺς πέντε δρόμους;

— Αἱ! ὁ Θεὸς νὰ μὴν το δώσῃ! ἀνεφώνησεν ἡ ἐξαίρετος Τριανταφυλλιά. Δὲν εἰζέρω πὺς νὰ σοῦ το πῶ, κυρὰ Ζαλίνη μου, μὰ δὲν εἰζέρεις αὐτὸ τὸ κοριτσάκι μου φκινότανε πάντα σὰν παιδί δικό μας, πού μὰς τὸ ἔστειλ' ὁ Θεός, δοξασμένο τὸ ὄνομά του, γιὰ τὰ γερατεῖα τῆς μακαρίτισσας τῆς κυρίας Ἐρμίνης γιὰ νὰ τὴν παρηγορῇ πού ἐμεινεν ἀνυπόκληρη, καὶ ἐγέρασε ἔτσι δὲ χωρὶς στεφάνι, χωρὶς παιδιά... Καὶ ξέρεις δὲ γιατί δὲν ἐμπῆκε ἐς τὸν κόσμον;

— Ὅχι, εἶπεν ἡ κυρὰ Ζαλίνη.

— Ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἱστορίαν τῆς, γιατί τῆς κάνει ἐπαινος, συχώριο νᾶχῃ ἡ ψυχούλα τῆς!

καὶ ἐγὼ δὲν ἔξερεις πὺς εὐχαριστοῦμαι νὰ μιλῶ γι' αὐτῆς. Ἔτσι μοῦ φαίνεται πὺς δὲν ἐπέθανε ὅσο τὸ λέω τὸ ὄνομά τῆς.

Ἦταν ὁμορφὴ σὰν τὸ κρῦο τὸ νερὸ ἡ Ἐρμίνη μας καὶ τὴν ἐζητοῦσαν νεοὶ ἄλλο τίποτα. Ἡ μητέρα τῆς ἦταν πεθιασμένη πολλὰ χρόνια· τὸ λοιπὸν ὁ καϊμένος ὁ πατέρας τῆς τὴν ἐβγαζε καὶ αὐτὸς τῆς ἔλεγε νὰ δέχεται ἐς τὸ σπίτι τοὺς ὑπακείμενα τῆς σειρᾶς τῆς. Ἦταν εἰκοσιτριῶ χρονῶ καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ νὰ τῆς λένε γιὰ παντρεῖα· μὰ ἡμέρα ὅμως νὰ σοῦ καὶ παρησιάζεται ἄξαφνα ἕνα παλληκάρι χαριτωμένο, καὶ νὰ μὴ σοῦ τα πολυλογῶ, τὰ ταιριασάνε μὰ γὰρ· Ἦταν ὁμορφὴ πού τα ἔλεγε τὰ λόγια του! μὰ ἀδέν τον εἶχε τὸν παρῶν. Καὶ τί τάχα μ' αὐτό; Ἡ Ἐρμίνη μας εἶχε προικὰ, χρηματικὸ περισσότερο ἀπὸ σήμερα, γιατί ἀπὸ τότες ὁ πατέρας τῆς ἐξημιώθηκε πολλές φορές. Τὸ ὁμορφὸ αὐτὸ παλληκάρι τὴν ἐζήτησε καὶ αὐτὴ αἶπε τὸ ναῖν. Ἀχ! καὶ νὰ τὴν ἐβλεπε πὺς ἐγελούσαν τὰ γλυκὰ ματάκια τῆς ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς, ὅταν ἐγίνονταν ἡ ἐτοιμασίαι τῆς προικῆς τῆς! Ἦταν μὰ χαρὰ νὰ τὴν ἐβλεπε ἀπὸ μὴ μεριά!

Μιὰν ἡμέρα, νὰ σοῦ καὶ λαβαίνει μὴ γραφὴ, κυττάζει τὸ γράψιμο καὶ δὲν εἰζέρε τίος εἶνε. Μὰ θὰ το θυμοῦμαι ὅσο ζῶ! Ἐγὼ τὴν ὄραν ἐκείνη ἐσυγύριζα τὴν κάμαρά τῆς καὶ τα λέγαμε, εἶμαστε, βλέπεις, συνομιλητες ἀπάνω κάτω, καὶ δὲν εἰζεύρεις πὺς εὐχαρίστησι εἶχαμε νὰ εἶμαστε πάντα μαζί, ὅπως δὲ ἤμαστε καὶ ἐπειτα τόσα χρόνια... Τῇ βλέπω, πού λές, καὶ ἀλλάζει ὄψι.

— Ἀχ! Τριανταφυλλιά, μοῦ εἶπε, ἂν αὐτὸ τὸ γράμμα δὲν εἶνε ψεύτικον, θὰ χαλάσῃ ὁ γάμος μου!

Ἐγὼ, καταλαβαίνεις, τὴν ἐρώτησα νὰ μου εἰπῇ τί τρέχει, καὶ αὐτὴ μοῦ δείχνει τὸ γράμμα. Μὰ δὲν ἔμπορεῖς, κυρὰ Ζαλίνη μου, δὲν ἔμπορεῖ ποτές νὰ βάλῃ ὁ νοῦς σου τί κακία εἶνε ἐς τοὺς ἀνθρώπους. Τῆς ἔγραφε μὴ κοπέλλα φτωχούλα. Ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς Ἐρμίνης τὴν ἐγύρεψε πρὶν ἀκόμα γνωρίσῃ τὴν Ἐρμίνη, καὶ ἦταν ἐτοιμα ὄλα τὰ πάντα γιὰ τὸ γάμο, καὶ ἡ κοπέλλα τον ἀγαποῦσε, μάτιχ μου! πού ἔχανε τὸ νοῦ τῆς... Αὐτῆς τὸ λοιπὸν ἔπρεπε νὰ στεφανωθῇ καὶ ὄχι ἄλλη καμμιά. Νὰ, αὐτὸ ἦτανε, μοναχὰ ἡ Ἐρμίνη μας εἶχε πλειότερη προικὰ.

— Πῆγαίνε, Τριανταφυλλιά μου, νὰ ἰδῆς ἂν εἶνε ἀλήθεια, μοῦ εἶπεν ἡ Ἐρμίνη. Καὶ ἂν τυχὸν εἶνε ἀλήθεια, νὰ τῆς εἰπῆς ὅτι ἐγὼ δὲν τον παίρνω, ἀφ' οὗ ἔχει δώσῃ τὸ λόγο του σὲ ἄλλη· μακάρι καὶ ἂν ἦτανε χίλιες φορές καλλίτερος καὶ ἂν τον ἀγαποῦσα χίλιες φορές περισσότερο.

Πηγαίνω, κυρὰ Ζαλίνη μου, καὶ ἦταν ἀλήθεια! Ὅλο τὸ σπίτικὸ ἦταν φαρμακωμένο ἀπὸ τὴν ἀνέλπιστη συφορὰ, μὰ ἐκρατιότανε ὄλοι τοὺς γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ ἡ κόρη καὶ πικραίνεται. Γυρί-

ζω καὶ τα λέω ἐς τὴν Ἐρμίνη, καὶ, νὰ σοῦ κάμω ὄρο, ἡ καρδιά μου ἦτανε πικραμένη γιατί ἐγὼ εἰζέρε πὺς ἡ Ἐρμίνη ἦταν ἀπὸ κείνες πού ὄ τι πὺν δὲν το ξελένε. Ἐδῶκε πίσω τὸ λόγο τῆς ἐς τὸ παλληκάρι, καὶ τόσα τοῦ ἔκανε πού τον ἐκατάφερε νὰ κάμῃ τὸ χρέος του καὶ νὰ πάρῃ τὴν ἄλλη κοπέλλα. Μὰ τί τὴ θέλεις τὴν Ἐρμίνη! ἡ λυπητῆς ἦτανε μεγάλη, καὶ νὰ ἰδῆς πού δὲν ἤθελε καὶ νὰ το ἀποδείξῃ, γιατί βέβαια δὲν ἦτανε τῆς σειρᾶς τῆς νὰ κάθεται καὶ νὰ κλαίῃ σὰν μωρὸ παιδί. Λίγο λίγο ἐσωνότανε, ἀδυνάτισε, ἔχασε τὴν ὄψι τῆς, ἐγινεν ἀγκώριστη, δὲν τὴν ἔκανες πὰ γιὰ Ἐρμίνη. Ἐπῆρε τὴν ἄδεια τοῦ πατέρα τῆς νὰ στείλῃ ὄλη τῆς τὴν προικὰ ἐς τὴν κοπέλλα· καὶ ὁ πατέρας τῆς εἶπε νὰ κάμῃ ὄ τι θέλῃ. Ὁ καϊμένος δὲν εἰζέρεις, κυρὰ Ζαλίνη μου, πὺς το πῆρε κατὰκαρδὰ! τὴ ζωὴ του θὰ ἔδινε νὰ μὴν τὴ βλέπῃ νὰ κλαίῃ. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνη ἔκαμε πὰ σταυρὸ, δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ νὰ τῆς πὺν γιὰ παντρεῖα. Ἐρεῖς τί ἔλεγε; τάχα πὺς τὴν πρώτη φορὰ ἦτανε: στάσου νὰ ἰδῆς πὺς το ἔλεγε, ἦτανε... ἦτανε... ὁ σκαθάματος πού ἐμαθε τάχα τὴν εἰδήσι καὶ τῆς ἔγραψε πὺς ὅτι τὸ παλληκάρι ἐκείνο εἶχε δοσμένα ἄλλοῦ τὸ λόγο του. Τὸ λοιπὸν μοῦ φαίνεται, πὺς ὅτι ὅποιον ἄνδρα καὶ ἂν πάρω, πάντα θὰ βρῖσκειται κάπου καμμιά ἄλλη νέα πού θὰ πικραίνεται καὶ θὰ κλαίῃ ἐξ αἰτίας μου. Αὐτὰ ἔλεγεν ἡ μακαρίτισσα, μὰ νὰ σοῦ εἰπῶ, καθὼς ἐγὼ ἐκατάλαβα, δὲν το ἔκανε γι' αὐτό, ἀλλὰ γιατί τον ἀγαποῦσε πού τρελλαινότανε τὸν ἀγαπητικὸ τῆς καὶ δὲν ἤθελε νὰ το μαρτυρήσῃ. Αὐτὸ ἦτανε καὶ γι' αὐτὸ ἐπροτίμησε νὰ ζήσῃ παρθένα».

Ἡ Μαρκέλλα ἠκοῦτο πάντα ταῦτα, ἀλλ' οὐδὲν ἤκουε, διότι τὸ πνεῦμά τῆς ἐβαυκαλίζετο ὑπὸ εἰκόνας αἰωρομένων. Μετ' οὗ πολὺ εἶδε διαγραφομένην ἐνώπιόν τῆς τὴν εἰκόνα τῆς Ἐρμίνης, νέας καὶ εὐμορφοτάτης ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσιῶν, καὶ τὸ κομψὸν σκιαγράφημα νέου ἀξιεράστου ὁμοιάζοντος πρὸς τὸν Ροβέρτον Βρεῶ. Ἐπειτα εἶδε τὰς ἀσχημοὺς μορφὰς τῶν κληρονομῶν, τὸ αὐστηρὸν πρόσωπον καὶ τοὺς μεστούς ἀγαθότητος ὀφθαλμοὺς τοῦ γηραιοῦ ἱατροῦ... Πῶς νὰ μὴ τον ἰδῇ πρὶν ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ οἴκου τῆς κυρίας Ἐρμίνης; Ἐπειτα δὲ πᾶσαι αὐταὶ αἱ εἰκόνας παρέστησαν ἐν τῷ πνεύματί τῆς, καὶ αἶφνης ἐπανεῖδε τὸ ἡλιοκαὲς πρόσωπον καὶ τοὺς μεστούς οἴκτου ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὃν συνήτησε παρὰ τῇ δεξαμενῇ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὀμονοίας.

— Ὁ καϊμένος, διανοήθη ἡ Μαρκέλλα, εἶθε νὰ εἴρῃ ὅπως ἐγὼ ὄ τι ἐζήτηι...

Καὶ ἀπεκοιμήθη ὑπνον βαθύτατον.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

"Όταν τὸ φῶς τῆς γνώσεως τὰ πάντα θά φωτίσῃ, Καὶ ἀδελφότης τοὺς λαοὺς συσπείρῃ ἐν σοφίᾳ, "Όταν εἰσθῶσ' ἡ πρόδοσις παντὸς, καὶ οὐδεμίαν Πευγὴ ἀνευτέρωντος ὑπάρτῃ ἐν τῇ κτίσει,

"Ὡ τότε καὶ οἱ ἐραταῖοι θεοὶ τῶν Ὀλυμπίων, Οἱ ἀναζώντες σήμερον λαμπρῶς εἰς τοὺς ἀστέρας, Θὰ ἐκωσθῶσι τῶν χρυσοῦν αὐτῶν καταφυγίων, Καὶ τέλειον θ' ἀπαρηνήθῃ ὁ κόσμος τὰς χιμαίρας,

Κι' εἰς οὐρανόν, τοῦ οὐρανοῦ ἀείους καὶ τῆς φήμης, Θ' ἀναβῆσ' ἡ ποίησις καὶ θὰ καταστέρῃσιν, Ἐκείνους ὅσοι, πρὸς θεοὺς καὶ ἡμιθέους ἴσοι, Ἐπάλασαν καὶ ἤθλησαν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης,

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ

ΣΤ'

Περὶ πένθους ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Μαλαισίᾳ.

Τὰ ἐν τοῖς πένθεσι γινόμενα ἐν τῷ ἰαβαϊκῷ πελάγει εἰσὶ ποικιλώτατα. Ἄλλοτε οἱ Βακταῖοι ἐφύγευον καὶ ἔτρωγον εὐσεβῶς καὶ ἐν πομπῇ τοὺς γεγηρακότας γονεῖς, τὸ αὐτὸ δ' ἐποίησε, κατὰ τὸν Μάρκον Πόλον καὶ Ἰνδικόν τι ἔθνος (!) κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Ἰσσηδόνες, οἵτινες κατὰτέμνοντες τὸν τεθνεῶτα γονεῖα, ἀνεμίγνυον τὰ κρέα αὐτοῦ μετὰ τῶν κρεῶν προβάτων καὶ προστίθουσι τράπεζαν εἰς πάντας τοὺς προσήκοντας.

Νῦν ἡ τάφῃ τῶν νεκρῶν εἶναι συνηθεστάτη ἐν τῷ ἰαβαϊκῷ πελάγει. Ὑπάρχουσι νεκροταφεῖα ἐν λόφοις, σκιαζόμενα ὑπὸ τοῦ φυλλώματος ἐπιταφίων δένδρων (plumeria acutifolia). Ἐν παλαιότεροις χρόνοις οἱ νεκροὶ ἢ ἐγκατελείποντο παρὰ τὴν ρίζαν δένδρου ἐν δάσει, ἢ ἐρίπτοντο εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἐκαίοντο μετὰ μιᾶς ἢ πλειόνων γυναικῶν, σφαιζομένων πρότερον. Τοῦτο δ' ἐγένετο προφανῶς κατὰ μίμησιν τῶν Ἰνδικῶν σοῦττις. Ἐνιαχοῦ προτιμᾶται ἡ ἐκθεσις τοῦ νεκροῦ ἐπὶ ἱκρίωματων, κατὰ τὸν τρόπον τῶν Πολυνησίων καὶ τῶν Ἀμερικανῶν. Τὸ πτώμα, κατατιθέμενον ἐν φερέτρῃ, ἀποτίθεται ὑψηλὰ ἐπὶ ξυλωσέως στηριζομένης διὰ πασσάλων. Οἱ Ἰθαγενεῖς Πουλονηκῆς σπείρουσιν ἔπειτα περὶ τὸ ἱκρίωμα ἀναβριχνητικὰ φυτὰ, ἅτινα μετ' οὐ πολὺ καλύπτουσι τὸ φέρετρον διὰ χλοεροῦ περιβλήματος. Τὰ αὐτὰ περίπου τελούσι καὶ οἱ Καγιανοὶ τοῦ Βορνέου, οἵτινες ὅμως φυλάττουσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὸν νεκρὸν ἐν ταῖς κατοικίαις αὐτῶν, καὶ τῷ προσφέρουσι τροφὰς καὶ ἀνάπτουσι περὶ αὐτὸν φῶτα, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες κόπτονται καὶ ὀδύρονται. Μετὰ τοῦ νεκροῦ θάπτουσι καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ τὸν δούλον, ἐπὶ τούτῳ φρονεῦμε-

(!) Τὸ αὐτὸ ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (Β, 38) διὰ τοὺς κατοικοῦντας Καλατίαν τῶν Ἰνδῶν, «οἱ τοὺς γονεῖς κατασθίνοσι.» Σ. τ. Μ.

νον, διότι ἡ σκιά τοῦ θανάτου ἀνάγκη νὰ ἔχῃ προσήκουσαν συνοδίαν ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ. Ἐκ τῆς αὐτῆς δοξασίας ὀρμώμενοι καὶ οἱ Δαυῖκοὶ τοῦ Βορνέου φιλοτιμοῦνται μετὰ ζήλου νὰ συλλέξωσιν ὅσον ἐνεσσι πλείονας κεφαλὰς, πιστεύοντες ὅτι ὁ ἀποκεφαλίζομενος ὑποχρεοῦται νὰ δουλεύῃ αὐτοῖς ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. Διὰ τοῦτο δὲν ἀποβάλλουσι τὸ πένθος ἐπὶ τῷ θανάτῳ συγγενοῦς, ἂν μὴ κατορθώσῃ νὰ προμηθευθῇ μίαν κεφαλὴν, ἧτοι ἐν ἄλλοις λόγοις νὰ πέμψωσιν ἓνα δούλον εἰς τὸν τεθνεῶτα. Πατήρ, ἀπολέσας υἱόν, φρονεῖ τὸν πρῶτον ἐντυγχάνοντα, θεωρῶν τοῦτο καθήκον ἱερόν. Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ παντὶ νέμῃ νὰ γυμφουθῇ, ἂν μὴ προμηθευθῇ μίαν κεφαλὴν. Αἱ ἐνέδραι καὶ αἱ παγίδες πρὸς σύλληψιν καὶ ἀποκεφάλισιν ἀνθρώπων εἶνε ἔθιμον ἐθνικῶν τῶν Δαυῖκων, οἵτινες θεωροῦσι τοῦτο πολλῶν ἐπαίνων ἄξιον. Κατὰ τὸν Wallace, οἱ Δαυῖκοὶ εἰσὶν ἄλλως ἀγαθοὶ, ὅπερ οὐδόλως εἶνε παράδοξον· διότι τὸ αἰσθημα τοῦ καθήκοντος, φωτισόμενον ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ὠθεῖ καὶ αὐτοὺς καὶ πολλοὺς ἄλλους εἰς μισαρὰς παρεκτροπὰς.

Τὰ ὑπὸ τῶν Μογγόλων καὶ τῶν Μογγολοειδῶν τῆς ἠπειρωτικῆς Ἀσίας συνειθιζόμενα ἐν τοῖς πένθεσι, καίτοι διαφέροντα ἀλλήλων ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον, παρουσιάζουσι μεγάλην ὁμοιότητα ἐν τοῖς καθόλου. Φαίνεται δὲ, ὅτι πάντες οἱ ἐθνικοὶ κλάδοι τῆς μεγάλης ἐκείνης φυλῆς ἐν ἀρχῇ ἐγκατέλειπον τοὺς νεκρούς, ἧτοι ἐκθέτοντες ἐν ἀγροῖς, ἧτοι ῥίπτοντες αὐτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς ποταμούς κλπ. Εἶτα δὲ κατέκαιον πυρὶ τοὺς ἐπισήμους ἄνδρας, καὶ τέλος, ὡς συμβαίνει νῦν ἐν Σινικῇ, τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν ἀντικατέστησεν ἡ ταφή. Ἐνιαχοῦ δ' ἀπαντῶσιν ὡσαύτως, τοῦλάχιστον ἐν συμβολικαῖς περιστάσεσι, καὶ αἱ ἐπικηδεῖαι θυσιάαι πραγμάτων ἢ ἀνθρώπων.

Ἡ τῶν νεκρῶν καῦσις δεῖται καὶ χρόνου μακροῦ καὶ δαπανῶν οὐκ ὀλίγων, διὰ τοῦτο οὐδαμῶς δύνανται νὰ συμμορφωθῶσι τῇ συνηθεῖσι ταύτῃ οἱ πένητες. Ὅθεν ἡ ἐγκατάλειψις τῶν νεκρῶν εἶναι ἐν μεγάλῃ χρήσει παρὰ τοῖς Μογγόλοις καὶ τοῖς Μογγολοειδέσι τῶν κατωτέρων τάξεων. Τοῦτου δ' ἕνεκα καὶ οἱ τοῦ ὄχλου ἐν Σιάμη ῥίπτουσι τοὺς νεκρούς αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ, ἀνευ πομπῆς τινὸς οἰασθῆποτε.

Ὁμοίως οἱ Θεβέτιοι ἐγκαταλείπουσι τοὺς νεκρούς τῶν οἰκείων ἐλάρια εἰς τοὺς κόρακας καὶ τοὺς γῦπας, κλπ. Τοῦτ' αὐτὸ ποιοῦσι καὶ οἱ πλείστοι τῶν Μογγόλων, οἵτινες ἐρωτῶσι μόνον τοὺς Λάμας, ὅπως μάθωσιν εἰς πᾶσαν διεύθυνσιν πρέπει νὰ τεθῇ τὸ πτώμα. Τὰ δὲ τεθνεῶτα παιδιὰ ἐμβάλλουσι εἰς δερματίνους σακκοὺς, μετὰ τῆς προσηκούσης προμηθεῖας βουτύρου καὶ ἄλλων τροφῶν, καὶ εἶτα ἐκθέτουσιν αὐτὰ εἰς τὰς ὕδους· διότι δοξάζουσιν, ὅτι ἡ νεκρὰ σκιά αὐτῶν, προῶως χωρισθεῖσα τοῦ σώματος, ἐνδέχεται νὰ ἐν-

σαρκωθῇ ἐν τοῖς κόλποις γυναικῶν τινος, κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῆς ἐκείθεν.

Πιθανὸν εἶναι, ὅτι αἱ κίτρινοι φυλαὶ μετὰ τὴν ἐκθεσιν τῶν νεκρῶν παρεδέχθησαν τὴν καῦσιν. Ἐνίοτε ὅμως συγχωνεύονται καὶ οἱ δύο τρόποι· οὕτω λόγου χάριν ἐν Σιάμη προτοῦ νὰ καῦσῃ τὸ πτώμα, χωρίζουσι τὰς σάρκας αὐτοῦ, ἄς ῥίπτουσι εἰς τοὺς θῶκας καὶ τοὺς γῦπας. Πολλοὶ δὲ Τάταροι, παρ' οἷς ἄγνωστος ἡ τῶν νεκρῶν καῦσις, κατακόπτουσι τὰ πτώματα τῶν οἰκείων καὶ παραβάλλουσι τὰ κομμάτια αὐτῶν βορὰν εἰς τοὺς κύνας. Ἄλλ' ἐν τῇ μογγολικῇ Ἀσίᾳ ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐπισήμων, εἶναι ἐν μεγάλῃ χρήσει. Ἐν Σιάμη οἱ νεκροὶ ἀρχηγῶν κατακαίονται διὰ μεγάλης δαπάνης, ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς πυρᾶς, ἧς ἡ κατασκευὴ καὶ χρόνον πολὺν καὶ χρήματα οὐκ ὀλίγα ἀπαιτεῖ· τοῦτου δ' ἕνεκα προτοῦ νὰ τὰ κατακαύσῃ ταριχεύουσι τὰ πτώματα. Οἱ δὲ τοῦ ὄχλου καίουσι καὶ αὐτοὶ ἐνίοτε τὰ πτώματα τῶν οἰκείων, ἀλλ' οὐχὶ βεβαίως ὡς αἱ ἐπίσημοι μὴ δύνανται μάλιστα νὰ ταριχεύωσι τοὺς νεκρούς, ἕνεκα τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς τοῦτο δαπάνης, φροντίζουσι πολλάκις ν' ἀποκόπτωσι μέρος τῶν σαρκῶν, καὶ νὰ ῥίπτωσιν, ὡς οἱ Τάταροι, εἰς τοὺς κύνας, τοὺς γῦπας κλπ. Οἱ πλοῦσοι Μογγόλοι φιλοτιμοῦνται νὰ κατακαίωσι τοὺς νεκρούς τῶν συγγενῶν ἐν κλιβάνοις ἐπίτηδες κατασκευαζομένοις· ἐν τῇ τελευτῇ δὲ τῆς καύσεως παρίστανται καὶ λάμαί, ψάλλοντες νεκρῶσιμον ἀκολουθίαν. Οἱ Θεβέτιοι ἐμβάλλουσι τοὺς νεκρούς εἰς λάρνακας πολυτελεῖς καὶ κατακαίουσιν αὐτοὺς, ὑπεκλύσεως μουσικῆς· παρίστανται ἐπίσης ἐν τῇ τελευτῇ καὶ ἱερεῖς, ἀδρῶς ἀμειβόμενοι, ὡς εἰκός. Οἱ καθ' ἡμᾶς Σῖναι ἔλησμονῆσεν, ὡς φαίνεται, τὴν συνηθεῖαν τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν, ἀλλ' ἐτήρουν αὐτὴν ἐτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μάρκου Πόλου, τοῦλάχιστον ἐν τισὶ χώραις τοῦ ἀπεράντου κράτους αὐτῶν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ταφὴ τῶν νεκρῶν εἶναι ἐν πολλῇ χρήσει ἐν τῇ μογγολικῇ Ἀσίᾳ. Οἱ Σιαμαῖοι θάπτουσι μόνον τὰ πρὸ τῆς ὀδοντοφυεῖς θνήσκοντα νήπια καὶ τὰς ἐγκύους γυναῖκας· ταῦτας μάλιστα ἐκθάπτουσι μετ' ὀλίγους μῆνας, ὅπως τὰς καύσωσιν. Οἱ Βιρμάνιοι ὅτε μὲν θάπτουσι, ὅτε δὲ κατακαίουσιν τοὺς νεκρούς. Οἱ νομαδῆς Μογγόλοι θάπτουσι τὰ πλείστα τῶν πτωμάτων, ἅτινα δὲν ἐκθέτουσιν εἰς βορὰν τῶν θηρίων. Οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες τῶν Μογγόλων θάπτουσι ἐνίοτε ἐν εὐρυτάτοις ὑπογείαις τάφοις, μετὰ πολλῆς καὶ δαπανηροτάτης πομπῆς, ἐπισφαζομένων πολλῶν ἀνθρώπων. Ὑπεράνω τοῦ ὑπογείου τάφου κτίζουσι μέγα οἰκοδόμημα, κοσμοῦμενον διὰ βουθικῶν ἀγάλματων, εἰς ᾧ ἀποθέτουσι τὰς βασιλικὰς στολὰς, πολυτίμους λίθους καὶ μεγάλας ποσότητας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Περὶ δὲ τὸν νεκρὸν τοῦ

ἡγεμόνος, ὃν θέτουσιν ἐν στάσει βουθιστοῦ δεομένου, τοποθετοῦσι παιδιὰ φαρμάκῳ ἀποκτεινόμενα πρὸς τοῦτο, ὡν ἄλλο μὲν κρατεῖ τὸ ῥιπίδιον, ἄλλο τὴν κανοσύριγγα κλπ. τοῦ θανάτου.

Εἶναι τοῖς πλείστοις γνωστὸν, ὅποσῃ σημασίαν ἀποδίδουσι εἰς τὰς ἐπιταφίους τελετὰς οἱ Σῖναι, οἵτινες ἄλλως οὐδαμῶς ταράσσονται ἐκ τῶν παιδαριωδῶν ῥόδων, οἷς ἐμπνέει ἡμῖν ὁ θάνατος. Ἀξιάγαστος θεωρεῖται ἐν Σινικῇ, καὶ εὐσεβοῦς υἱοῦ ἔργου ἡ δωρεὰ λαμπροῦ φερέτρου εἰς γηραιούς γονεῖς. Χαίρουσι δὲ τὰ μάλιστα καὶ οἱ γονεῖς τοιοῦτο λαμβάνοντες δῶρον· διότι οἱ Σῖναι, ἀπηλλαγμένοι κατὰ τὸ πλείστον τῶν ἡμετέρων ζοφερῶν δοξασιῶν περὶ μελλούσης ζωῆς, ἀτενίζουσι μετὰ πολλῆς ἀταραξίας τὸν θάνατον. Ἄλλ' οἱ συγγενεῖς τοῦ θανόντος ἐν Σινικῇ καὶ αὐτὴν τὴν μεγαλοπρεπεστάτην κηδεῖαν ὑπολαμβάνουσιν ὑποδεεστέραν τῆς ἐμπροσθέντος τῷ νεκρῷ, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις καταστρέφονται οἰκονομικῶς οἰκογένεια, ὅπως κηδεύσωσι προσηκόντως νεκρὸν.

Αἱ ἐπικηδεῖαι θυσιάαι, μέχρι τοῦ νῦν οὐσαί ἐν χρήσει κατὰ τὸν θάνατον ἐπισήμων τινῶν Τατάρων, εἶναι συνηθεῖαι ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐρριζωμένη ἐν τῇ μογγολικῇ φωνῇ. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μάρκου Πόλου, κομιζόμενου τοῦ νεκροῦ ἔρχοντος Τατάρου εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν αὐτοῦ, οἱ συνοδεύοντες τὴν κηδεῖαν συνειθίζον ν' ἀποκτείνωσι τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἐπιλέγοντες: «Ὑπάγετε νὰ ὑπηρετήτε τὸν αὐθέντην σας εἰς τὸν ἄλλον κόσμον». Συνειθίζον ἐπίσης νὰ ἐπισφάττωσι τὸν κἀλλιστον τῶν ἵππων τοῦ θανόντος, ὅπως δύνηται οὗτος νὰ ἐπιβάνῃ αὐτοῦ ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ.

Ἀπανταχοῦ σχεδὸν ἡ φαντασία τοῦ κατὰ φύσιν ἀνθρώπου ἐπλασεν, ὅτι ἡ ζωὴ ἐξηκολούθει μετὰ θάνατον κατὰ τύπον ἀναλογώτατον τῇ πραγματικῇ ὑπάρξει. Ὅθεν φυσικωτάτη ἦτο ἡ σκέψις, ὅτι δεῖον νὰ χορηγῆται τῇ αἰθερίᾳ καὶ ὑλικῇ σκιᾷ τοῦ τεθνεῶτος συνοδία τῶν αἰθερίων ἐπίσης σπιῶν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπίλου καὶ θεράπσειον αὐτὸν ζῶντα, τῶν κατοικιδίων ζῴων, τῶν ὀπλων καὶ τῶν τοιούτων, ὡν κατὰ τὴν ὄρατὴν αὐτοῦ ὑπαρξίν ἐποιεῖτο χρῆσιν. Ἡ ὀλεθρία αὐτῆ δοξασία ὑπεργόρευσε βεβαίως τὸν φρόνον ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἔχγη δὲ ταύτης ἀπαιτῶσιν ἐν πᾶσι σχεδὸν τὰς ἀνθρωπίναις κοινωνίας.

Ὁ σινικὸς λαός, ὁ ἥκιστα φιλόδηρος πάντων τῶν λαῶν, διήλθε καὶ οὗτος, ὡς πάντες οἱ λοιποὶ, χρόνους δεισιδαιμονίων προλήψεων. Εἶδομεν ὅτι ἐπὶ τοῦ Μάρκου Πόλου ἦσαν ἀκόμη ἐν χρήσει ἐν τισὶ σινικαῖς ἐπαρχίαις αἱ φονικαὶ θυσιάαι· ἀλλὰ καὶ τότε ἐν ἄλλαις ἐπαρχίαις μόνον τὰ σύμβολα αὐτῶν διετηροῦντο. Οἱ ἐπισεσχημένοι ἵπποι, τὰ ἕπλα, αἱ χρυσοποίκιλτοι ὀλόνηι καὶ τὰ τοιαῦτα

ἀντικαθίσταντο οικονομίας χάριν δι' ὁμοιωμάτων ἐκ περγαμηνῆς, συγκαιμένων τῷ νεκρῷ.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἐν τῇ αὐτῇ χώρῃ ἐτήρουν ἐνίοτε τὰ πτώματα κεκλεισμένα ἐν τοῖς φορέτροις ἐπὶ ἐξ μῆνας, καὶ παρέθετον αὐτοῖς ἐπιμελῶς καθ' ἑκάστην τροφάς. Ἀκόμη καὶ σήμερον οἱ Σῖναι παραθέτουσι νεκρικὰ δειπνα, ἐν οἷς προβάλλουσι τῷ νεκρῷ τροφάς, ὡς ἂν ἦτο ζωντανός. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι πλέον συμβολικὸν ἔθος διατηρούμενον ἕνεκα τῆς ἄκρας εὐσεβείας τῶν Σινῶν πρὸς τοὺς γονεῖς, ὧν τὸ πένθος φέρουσι ἐπὶ τρία ἔτη. Ὅμως, ἐπειδὴ διαρκούντος τοῦ πένθους οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ ὀφείλουσι νὰ πείρωσι πάσης ἐργασίας, διὰ τούτους ἡ διάρκεια αὐτοῦ περιορίσθη εἰς εἰκοσιεπτὰ μῆνας μόνον.

Ἡ χρῆσις τῶν δειπνῶν τῶν νεκρῶν, κοινοτάτη καθ' ἅπασαν τὴν γῆν, προέρχεται προδήλως ἐκ τῆς δοξασίας, ὅτι ἡ ζωὴ οὐδαμῶς ἐκλείπει ἕνεκα τοῦ θανάτου, ὅστις θεωρεῖται συμβεβηκὸς ἀσήμαντον. Ἐν τῷ Βουτάν, λόγου χάριν, ὁ νεκρὸς ἐφυλάσσετο ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, προτοῦ νὰ τεθῆ ἐπὶ τῆς πυρᾶς, καὶ κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον οἱ ἱερεῖς παρέθετον αὐτῷ καθ' ἑκάστην τροφάς. Σήμερον ἀκόμη οἱ κάτοικοι τῆς φινικῆς Ῥωσσίας ἔχουσι ἀνάλογα ἔθιμα. Οἱ Ὀστιάκοι τῆς Σιβηρίας ἀναπικριστῶσι τοὺς ἐπισήμους νεκροὺς δι' εἰδωλίων ἐκ γλυπτῶν ξύλου καὶ κατὰ τὰ μνημόσυνα αὐτῶν παραθέτουσι τροφάς καὶ εἰς τὰ ξοανίδια ἐκεῖνα. Ὅμοια εἰκονίδια ἔχουσι καὶ αἱ χῆραι τῶν Ὀστικῶν, πρὸς παράστασιν τῶν θανάτων συζύγων, καὶ συγκατακλίνονται μετ' αὐτῶν οἱ συγγενεῖς μάλιστα προσέρουσι καὶ τροφάς εἰς αὐτά.

Ἀλλαχοῦ δέ, ὡς λόγου χάριν ἐν Σιάμ, καὶ ἐν Ταταρίᾳ, περισυλλέγουσι τὴν κόκκιν τῶν καέντων νεκρῶν, καὶ ζυμοῦντες αὐτὴν σχηματίζουσι ἡ βουδικὰ εἰδώλια, ἢ δίσκους, τοὺς ὁποίους θέτουσι πυραμιδοειδῶς. Τὰ δ' οὕτω μεταπλασσομένα νεκρικὰ λείψανα θεωροῦνται *λάρητες*, περᾶται, οὐδ' μετ' εὐλαθείας φυλάττουσι, ὑπολαμβάνοντες προδήλως αὐτοὺς ὡς τὸ ἐνδιαίτημα τῶν σικῶν τῶν τεθνεώτων.

(Ch. Letourneau)

•• Π.

Ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο κολακεία τὸ νὰ μὴ τολμᾷ τις νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν πρὸς τοὺς ἄρχοντας, σήμερον ὅμως δὲν τολμᾷσι νὰ λέγωσι ταύτην καὶ πρὸς τοὺς ὑποδεστέρους. Ἦδη ὅτε τὰ πλήθη ἀσκαοῦσι πολιτικὴν ἐξουσίαν, τάσις γενικὴ ὑπάρχει πρὸς περιπαίησιν αὐτῶν καὶ κολακείαν ὁμιλοῦσι πρὸς αὐτὰ διὰ λόγων γλυκεῶν. Ἀποδίδουσι ὁμιλοῦντες εἰς αὐτὰ ἀρετάς, ὧν ἐντελῶς στεροῦνται. Ἀπορνεύουσι δημοσίᾳ νὰ προτείνωσιν ἀληθεῖς σωτηρίους, ἀλλὰ δυσαρέστους, καὶ ὅπως ἐνίοτε ἀποκτήσωσι τὰς συμπαθείας τῶν προτείνουσι σχέδια, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων οὐδέποτε σκοποῦσι νὰ προῶσι.

ΟΙ ΜΕΝΕΞΕΔΕΣ

Ἄνθη, τούρανοῦ, πεσιμένα
Ἐ τῆς φωτῆς μας γῆς τὸ χῶμα,
Καὶ γι' αὐτὸ ζωγραφισμένα
Με τοῦ οὐρανοῦ τὸ χρῶμα.

Ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ ὕψη,
Πρὶν ἔς τὴ γῆ σὰς εἶξῃ κάτω,
Ἐ τῆ ζωῆ σας ἔχει κρῦψη
Κάτι τι γιὰ χάρισμά του:

Κάτι τι ποῦ νὰ μυρίξῃ
Σὰν ἀγάπη, σὰν ἐλπίδα...
Κάτι τι ποῦ νὰ θυμίξῃ
Τὴν οὐράνιά σας πατρίδα.

K***

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰ ἡμερολόγια τοῦ Οὐιτάκερ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνεφύησαν κατὰ τὸ ἔτος 1884 δεκαεὶ νέα αἰρέσεις χριστιανικαί, ἀναγνωρισθεῖσαι ἐπίσημως ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς ἀρχῆς ἀπεσβέσθη δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος μία αἵρεσις ἐκ τῶν πρότερον ὑπαρχουσῶν. Ἐν Ἀγγλίᾳ οὐδὲν εὐκολότερον τῆς ἰδρύσεως νέας τινὸς θρησκευτικῆς αἰρέσεως.

Νεανία τινὲς ἰδρύσαντες σὺλλογον παρηγγεῖλαν εἰς τινὰ βυλουργὸν βῆμα καρόνον. Τὸ βῆμα μετὰ τινὰς ἡμέρας ἦτο ἔτοιμον καὶ μεταφέρθη εἰς τὴν αἰθουσαν τῶν συνεδριάσεων.

— Τί βῆμα εἶνε αὐτό; λέγει ὁ πρόεδρος εἰς τὸν τεχνίτην. Τί ἔλασιν ἔργαζία! ... Αὐτὸ θὰ σπάσῃ ἐντὸς ὀλίγου.

— Ἐννοιά σας, κύριε πρόεδρε, θὰ βασταῶξῃ πολὺ περισσότερον πρὸ ὁ σὺλλογός.

Ὑπάλληλός τις ὑπουργεῖο ἠλλαξεν ὑπηρετρίαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἡ νέα ὑπηρετρία φέρει εἰς τὸν ὑπάλληλον τὸν καφέ.

— Σὰς ἔφερα; ἀφεντικῶ, τὸν καφέ.

— Κρίμα, ἐξέλασα νὰ σοῦ πᾶ νὰ μὴ μοῦ ψήσῃς καφέ. Τὸ πρῶν δὲν πίνω ποτὲ καφέ, γιατί δὲν ἠμπορῶ τότε νὰ κοιμηθῶ διόλου ἔς τὸ ὑπουργεῖο.

Ἀφέλεια παιδική:

Ὁ Μιμῆκος πρὸς τὸν παπποῦ.

— Σήμερα, παπποῦ, ὁ τὸν περίπατο εἶδαμε δύο γαιδουράκια. Τὸ ἓνα ἦταν ἄγρο μεγάλο· τὸ ἄλλο ἦταν μικρὸ μικρὸ... νὰ τόσο!

Ὁ παπποῦς.— Καὶ πόσο ἦταν μεγάλο;

— Ἦταν σὺν κ' ἐμένα μεγάλο.

— Καὶ πόσο ἦταν τὸ ἄλλο;

— Νὰ τόσο... σὰν κ' ἐμένα ἀπάνω κάτω, παπποῦ.

Ὁ μικρὸς Γεώργιος ἀκούσας τὸν διάλογον:

— Δὲν ἠγρέπεσαι, Μιμῆκο, τί λές; ἔχει γαιδούρι τόσο μεγάλο σὰν τὸ παπποῦ;